

En verdiskapende finansnæring

OLE JAKOB RAMSØY, MSC

MARIUS NORDKVELDE, MSC

TORGER REVE, PHD

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Sammendrag	1
Metode og næringsinndeling	2
Prestasjoner i den norske finansnæringen	3
Arbeidsplasser	3
Spiller selskapenes størrelse en rolle?	5
Verdiskaping	7
Spiller selskapenes størrelse en rolle?	9
Produktivitet.....	11
Spiller selskapenes størrelse en rolle?	12
Segmentene i den norske finansnæringen	14
Bankvirksomhet.....	14
Forsikring.....	20
Kapitalforvaltning	23
Inkasso- og kredittvirksomhet.....	27
Markedsplasser, infrastruktur & kredittgivning	31
Verdipapirmegling og finansiell rådgivning.....	33
Strategi og PR rådgivning	38
Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting	41
Forvaltning og drift av IT-systemer.....	45
Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet, andre	48
Oppsummering.....	51
Kilder.....	52

Forord

Denne rapporten ble utarbeidet forskningsgruppen ved Institutt for Strategi på Handelshøyskolen BI, bestående av Forskningskoordinator Ole Jakob Ramsøy (MSc), prosjektleder Marius Nordkvelde (MSc) og professor Torger Reve. Prosjektet ble finansiert og bestilt av den norske arbeidstakerorganisasjonen Finansforbundet.

Vi vil gjerne rette en spesiell takk til konsulenthuset Emendor Advisors AS for deres assistanse og hjelp i forhold til kvalitetssikring, kategorianalyse og generell næringsinnsikt i produksjonen av denne rapporten.

Sammendrag

Dette prosjektet har analysert utviklingen i antall sysselsatte og verdiskapningen i den norske finansnæringen fra 2002 til 2015.

Nå det kommer til vekst i antall arbeidsplasser i den norske finansnæringen, har denne vært størst, i absolutte tall, i banknæringen de siste årene. Vekstraten, derimot er størst utenfor banknæringen. Vi mener også at den teknologiske utviklingen innen standardisering og digitalisering vil føre til en videre nedgang i antall arbeidsplasser i banknæringen, snarere enn en positiv utvikling. *Det vi videre kan observere er at de mer kunnskapsintensive delene av finansnæringen i Norge har opplevd svært positiv vekst i antall arbeidsplasser de siste årene.* Ser vi på arbeidsplasser i store bedrifter (SB), observerer vi at det er banknæringen som dominerer gjennom de store nordiske bankene med mange ansatte. Videre ser vi at en rekke kategorier faller ut av analysen gjennom denne avgrensningen: Verdipapirmegling og finansiell rådgivning, Kapitalforvaltning og Strategi og PR rådgivning. Noe som tilsier at disse kategoriene utelukkende er drevet av SMB i Norge. Snur vi fokuset over på små og mellomstore bedrifter (SMB), kan vi observere at den i stor grad er dominert av kategoriene Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting og Strategi og PR-rådgivning. CAGR i disse kategoriene er også svært stor, med en gjennomsnittlig årlig økning i antall arbeidsplasser på henholdsvis 9,46% og 5,83%. Det er også verdt å merke seg at det er en relativt svak CAGR i arbeidsplasser skapt i Bankvirksomhet blant SMB i Norge, som er interessant med tanke på den store veksten i mindre banker med fokus på usikrede lån de siste årene i Norge. Totalt er det 55 744 ansatte i SMB i den norske finansnæringen, og CAGR er på hele 6,27% over hele tidsperioden, der 2010-2011 var det eneste året med negativ utvikling. Vekstraten har igjen en relativ utflating etter 2010 for SMB i Norge.

Av skapte arbeidsplasser i den norske finansnæringen observerer vi en tydelig utflating etter 2009; både for næringskategori K og for hva vi har definert som hele den norske finansnæringen, med «muliggjørende støttenæringer». Mer nøyaktig observerer vi en svakt negativ utvikling etter 2009 for selskaper i næringskategori K og en svakt positiv utvikling for selskaper i hele finansnæringen.

Ser vi på den totale verdiskapningen for den norske finansnæringen, nådde den 174 MRD NOK i 2015, som tilsvarer om lag 5,6% av Norges BNP. Gjennomsnittlig årlig vekst (CAGR) i verdiskapning over hele tidsperioden fra 2002 til 2015 var på 12,6%, Norges BNP vekst i samme periode var på 5,47%. Vi observerer at veksten avtok tydelig etter 2010, der CAGR fra 2010 til '15 var på 4,4%. Bankvirksomhet er den største kategorien i Norges finansnæring

med en verdiskapning på 74,8 MRD NOK i 2015. Kapitalforvaltning og Forsikring var kategoriene med størst vekst med en CAGR på henholdsvis 23,4% og 21,5%. Ser vi på utviklingen i andel av total verdiskapning i den norske finansnæringen finner vi at banknæringens andel er synkende over perioden, fra 56% til 43%. Videre har vi sett på næringens produktivitet, både som helhet og per kategori. Det vi har observert, i korte trekk, er en betydelig stigning fra 2002 til 2010. Men fra 2010-'14 ser vi at CAGR for produktiviteten til norsk finansnæring er vesentlig lavere (9,7% vs. 3,05%).

Metode og næringsinndeling

Vi har i denne rapporten brukt samme finansnæringslogikk som rapporten «Den norske finansnæringen (Nordkvelde mfl. 2015).

Tall for ansatte og regnskap er hentet fra Brønnøysundregistrene. I stedet for å bruke konkrete NACE-koder som næringsinndeling, har man heller brukt en sammensetning av forskjellig NACE-koder og selskaper for å lage en bedre næringslogikk (Nordkvelde mfl. 2015)

Sentralbankvirksomhet og spesielle holdingsselskaper er tatt ut av analysen. Selskapene som er med er hovedsakelig ASA, DA og ANS. NUF er tatt ut der det rapporteretres konsoliderte tall. Som i (Nordkvelde mfl. 2015) gjentar vi svakheten ved dette: «Et utenlandsk selskap som ønsker å gjøre forretninger i Norge, kan registrere en filial av det utenlandske foretaket i Norge. Både bedrifter med begrenset og ubegrenset ansvar kan registrere seg som en norsk filial av et utenlandsk foretak (NUF). Den norske filialen ikke er et særlig rettssubjekt. Det er den utenlandske bedriften som er juridisk ansvarlig for aktiviteten som foregår i Norge. De fleste av disse filialene rapporterer ikke sine egne regnskaper, men de konsoliderte tallene. I tilfeller der det er umulig å skille verdiskapingen i Norge fra verdiskapingen i utlandet, blir de selskapene som anses å ha rapportert konsoliderte tall, fjernet fra studien. Dette er en stor svakhet i rapporterings-systemet vedrørende regnskaper. NUF selskaper kan med andre ord unndra de norske regnskapstallene offentligheten ved å innrapportere sine konsoliderte tall. Dette bør endres i fremtiden» (Nordkvelde mfl. 2015).

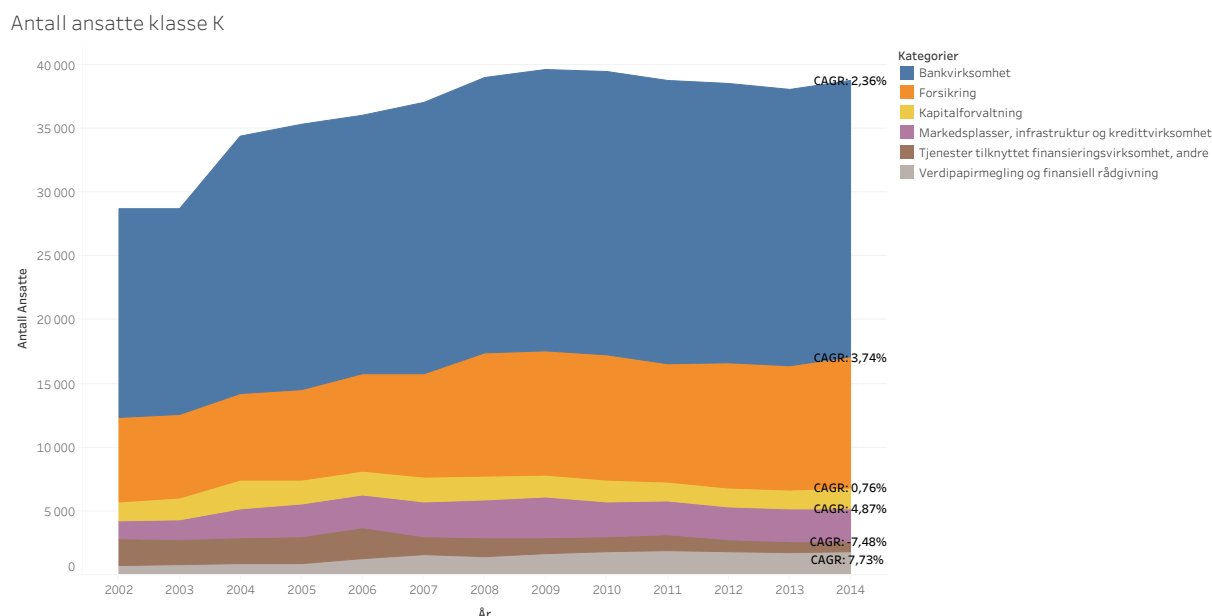
Finansnæringen omfatter i denne analysen bankvirksomhet, forsikring, inkassovirksomhet, kapitalforvaltning, markedsplasser, megling og verdipapir foretak, finansiell rådgivning samt andre støttetjenester som juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting samt annen rådgivning.

Prestasjoner i den norske finansnæringen

Arbeidsplasser

Ser vi på hvilke arbeidsplasser som skapes i den norske finansnæringen observerer vi en nokså kraftig utvikling fram til 2009, med en tydelig utflating etter dette. Totalt er det 38 907 ansatte i 2014 og en CAGR¹ på 2,57% over hele tidsperioden i den norske finansnæringen i selskaper i næringskategori K, som er det SSB kategoriserer som finansnæringen.

Figur 1

Kategorien Bankvirksomhet har en jevn utvikling over perioden, sett bort fra en betydelig oppsving fra 2003 til 2004, i forbindelse med strukturelle endringer etter opprettelsen av DNB Bank ASA. Det var 16 376 ansatte totalt i 2002 og 21 862 ansatte i 2014, noe som tilsvarer en gjennomsnittlig årlig vekst (CAGR) på 2,36%. Bankvirksomhet opplevde en nedgang i totalt antall ansatte fra 2009, da det totalt var 22 038 ansatte, til 2014 med 21 654 ansatte, en nedgang på 384 ansatte.

I de andre kategoriene observerer vi en vesentlig høyere vekst i antall ansatte med Verdipapirmegling og finansiell rådgivning og Forsikring som de ved høyest vekst, med en CAGR på henholdsvis 7,73% og 3,74%. Markedsplasser, Infrastruktur og Kredittgivning har også generert en solid vekst i antall arbeidsplasser på 4,87% over perioden. Den eneste kategorien i næringsgruppe K som har opplevd en negativ CAGR over hele tidsperioden er Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet, andre, med en CAGR på -7,48%. Kapitalforvaltning har en tilnærmet flat utvikling over perioden, med en CAGR på 0,76%. Vi kommer tilbake til de individuelle kategoriene senere i rapporten.

Sett under ett viser dette at, når det kommer til vekst i antall arbeidsplasser i den norske finansnæringen, har denne vært størst, i absolutte tall, i banknæringen de siste årene. Vekstraten, derimot er størst utenfor banknæringen. Vi mener også at den teknologiske

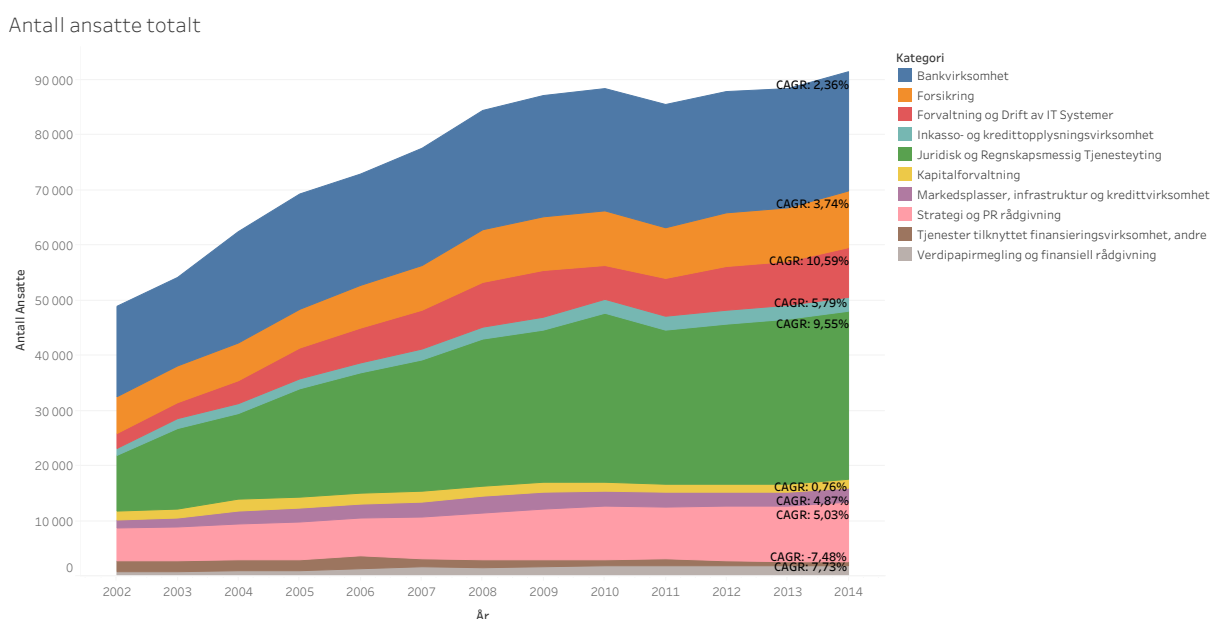
¹ Compound Annual Growth Rate (CAGR) – Den gjennomsnittlige årlige vekstraten til en variabel over en gitt periode. Kalles også en «utjevnet» eller «sammensatt» årlig vekstrate.

utviklingen innen standardisering og digitalisering vil føre til en videre nedgang i antall arbeidsplasser i banknæringen, snarere enn en positiv utvikling. *Det vi videre kan observere er at de mer kunnskapsintensive delene av finansnæringen i Norge har opplevd svært positiv vekst i antall arbeidsplasser de siste årene.*

Videre har vi utvidet analysen om antall skapte arbeidsplasser, der vi også inkluderer kategorier som er utenfor næringskategori K, som SSB klassifiserer som finansnæringen, og dermed slipper den tilhørende særskatten for finansnæringen (også kalt finansskatten). Her har vi benyttet et klyngeperspektiv, der vi også har inkludert næringer som spiller en svært viktig rolle som tjenesteleverandører og leverandører av støttefunksjoner, som for eksempel IT-infrastruktur. Her har vi inkludert Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting, Strategi og PR-rådgivning og Forvaltning og drift av IT-systemer som alle spiller en svært viktig rolle for finansnæringen, både direkte og indirekte.

Av Figur 2 kan vi observere at det er 91 585 personer ansatt i den utvidede finansnæringen i Norge i 2014, med en relativ utflating i veksten etter 2010.

Figur 2

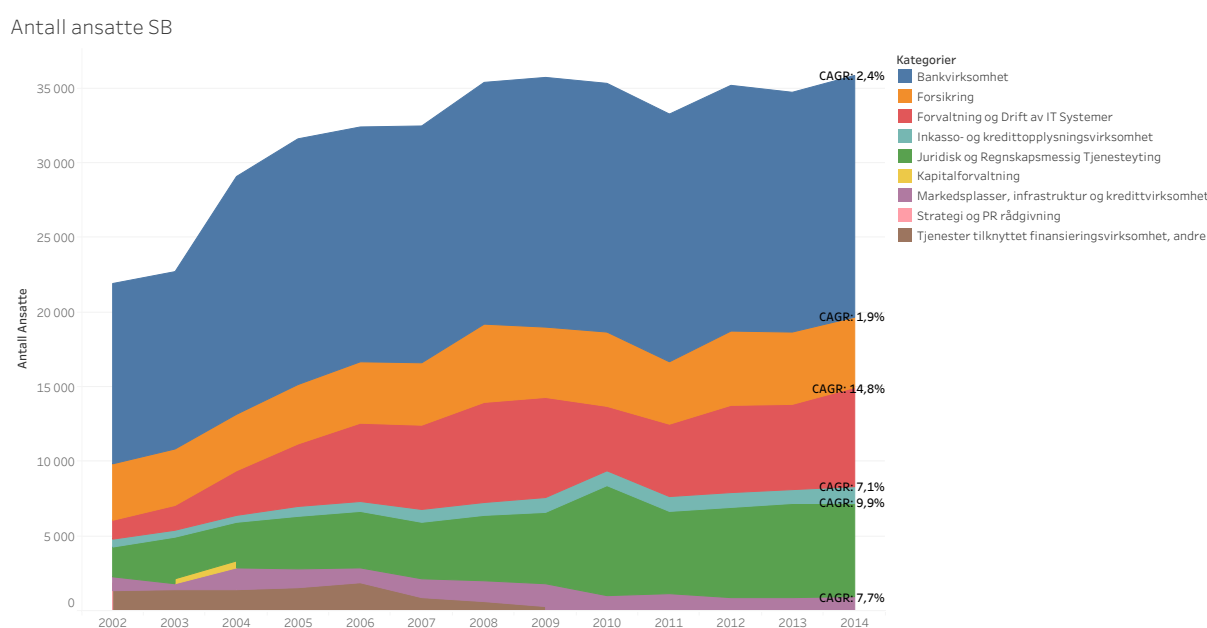
Fra Figur 2 kan vi observere en nokså kraftig vekst over hele tidsperioden, med en nokså tydelig utflating fra 2010 til 2014. CAGR over hele tidsperioden var på 5,38%. Veksten i den utvidede finansklyngen i Norge har vært dobbelt så kraftig enn om vi kun observerer selskaper i næringskategori K. Den mest prominente veksten har skjedd i kategoriene Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting, Forvaltning og drift av IT-systemer og Strategi og PR-rådgivning, med en CAGR på henholdsvis 9,55%, 10,59% og 5,03% over perioden 2002 til 2014. Utflating i antall ansatte i selskaper med næringskategori K og den svake oppgangen for den overordnede finansnæringen kan tyde på at visse aktiviteter outsources til muliggjørende næringer (som for eksempel Forvaltning og drift av IT-systemer). Dette kan være en av grunnene til at skapte arbeidsplasser stiger svakt og ikke synker. Men effekten av standardisering og digitalisering kan slå ut negativt på arbeidsplassene i disse kategoriene i framtiden. Spesielt i Regnskapsmessig tjenesteyting kan være utsatt, der flere rutinemessige

prosesser, som for eksempel rutinemessig bokføring, er åpne for standardisering gjennom digitale løsninger.

Spiller selskapenes størrelse en rolle?

Sist ønsket vi å undersøke i hvilke typer selskaper arbeidsplassene blir skapt i den norske finansnæringen. Er det de store, eldre selskapene som er driverne bak arbeidsplassene, eller er det de mindre selskapene? For å undersøke dette satt vi en grense i tråd med EU's avgrensning for hva de definerer som små og mellomstore bedrifter (SMB) (Regjeringen.no), som ligger på 250 årsverk. Alt under denne grensen regnes som SMB og alt over klassifiseres som store bedrifter (SB). Denne analysen ga oss en rekke interessante svar som vi ønsker å trekke frem.

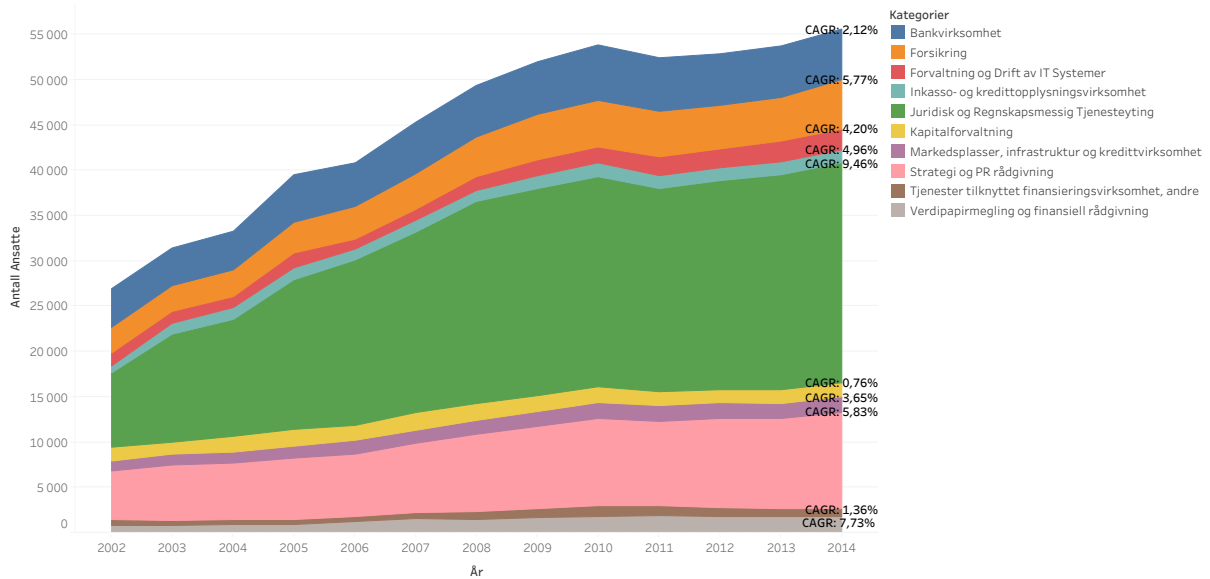
Figur 3

Ser vi på arbeidsplasser i store bedrifter (SB), observerer vi at det er banknæringen som dominerer gjennom de store nordiske bankene med mange ansatte. Videre ser vi at en rekke kategorier faller ut av analysen gjennom denne avgrensningen: Verdipapirmegling og finansiell rådgivning, Kapitalforvaltning og Strategi og PR rådgivning. Noe som tilsier at disse kategoriene utelukkende er drevet av SMB i Norge. Kapitalforvaltning var inne en kort periode, men falt så ut igjen, som tyder på en konkurs eller salg av virksomheten. Totalt er det 35 841 ansatte i SB i den norske finansnæringen i 2014 og CAGR er på 4,18% over hele tidsperioden. Igjen kan vi observere en tilsvarende tydelig utflating i veksten av arbeidsplasser som vist til over, denne gangen fra 2008 til 2014.

Figur 4

Antall ansatte SMB

Snur vi fokuset over på små og mellomstore bedrifter (SMB), kan vi observere at den i stor grad er dominert av kategoriene Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting og Strategi og PR-rådgivning. CAGR i disse kategoriene er også svært stor, med en gjennomsnittlig årlig økning i antall arbeidsplasser på henholdsvis 9,46% og 5,83%. Det er også verdt å merke seg at det er en relativt svak CAGR i arbeidsplasser skapt i Bankvirksomhet blant SMB i Norge, som er interessant med tanke på den store veksten i mindre banker med fokus på usikrede lån de siste årene i Norge. Totalt er det 55 744 ansatte i SMB i den norske finansnæringen, og CAGR er på hele 6,27% over hele tidsperioden, der 2010-2011 var det eneste året med negativ utvikling. Vekstraten har igjen en relativ utflating etter 2010 for SMB i Norge.

For å oppsummere viser vår analyse at arbeidsplassene i den norske finansnæringen i stor grad blir skapt i små og mellomstore bedrifter. De skaper nesten dobbelt så mange arbeidsplasser og kan vise til en vekst som er nesten dobbelt så høy som de store bedriftene. I tillegg har veksten i store bedrifter stagnert i stor grad de siste årene og hatt en vesentlig svakere vekst fra 2009. Hvis vi så konkluderer, kan det tyde på at, basert på våre historiske data, vekst i antall arbeidsplasser i den norske finansnæringen vil i større grad skje i små og mellomstore bedrifter.

Verdiskaping

Slik vi har drøftet i de tidligere EKN-rapportene, er verdiskapingen (eller bruttoprodukt) et hensiktsmessig redskap for å vurdere prestasjonene i en bestemt næring over tid.

Verdiskaping – hva er det og hvordan kan det måles?

Verdiskaping er ett av målene som kan benyttes når man måler resultatet eller prestasjonen til en bestemt næring i et gitt tidsrom. Den måler merverdien som er skapt i næringen, og denne merverdien representerer igjen bidraget denne næringen gir til BNP.

Formelen vi har fulgt for beregning av verdiskaping i denne analysen er som følger:

$$\text{Verdiskaping} = \text{EBITDA} + \text{Lønnskostnader}$$

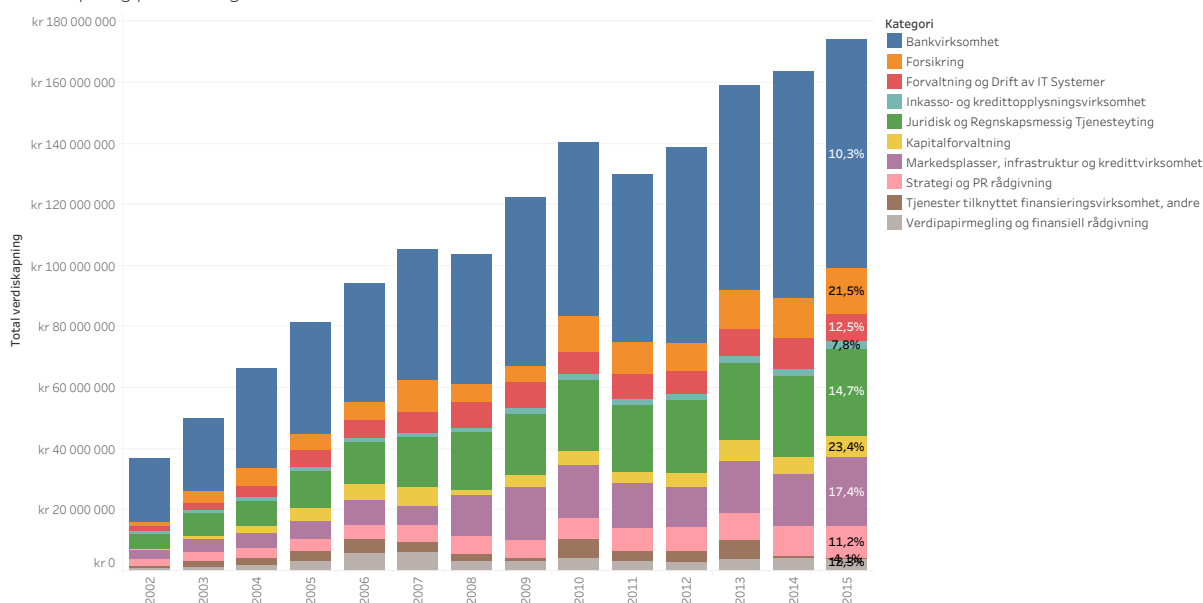
der **EBITDA** står for Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization (eller driftsresultat før avskrivninger og nedskrivninger).

Videre har vi beregnet produktiviteten til de ansatte (verdiskaping per ansatt) i næringen med følgende formel:

$$\text{Produktivitet} = \frac{\text{EBITDA} + \text{Lønnskostnader}}{\text{Antall Ansatte}}$$

Figur 5

Verdiskaping per næring

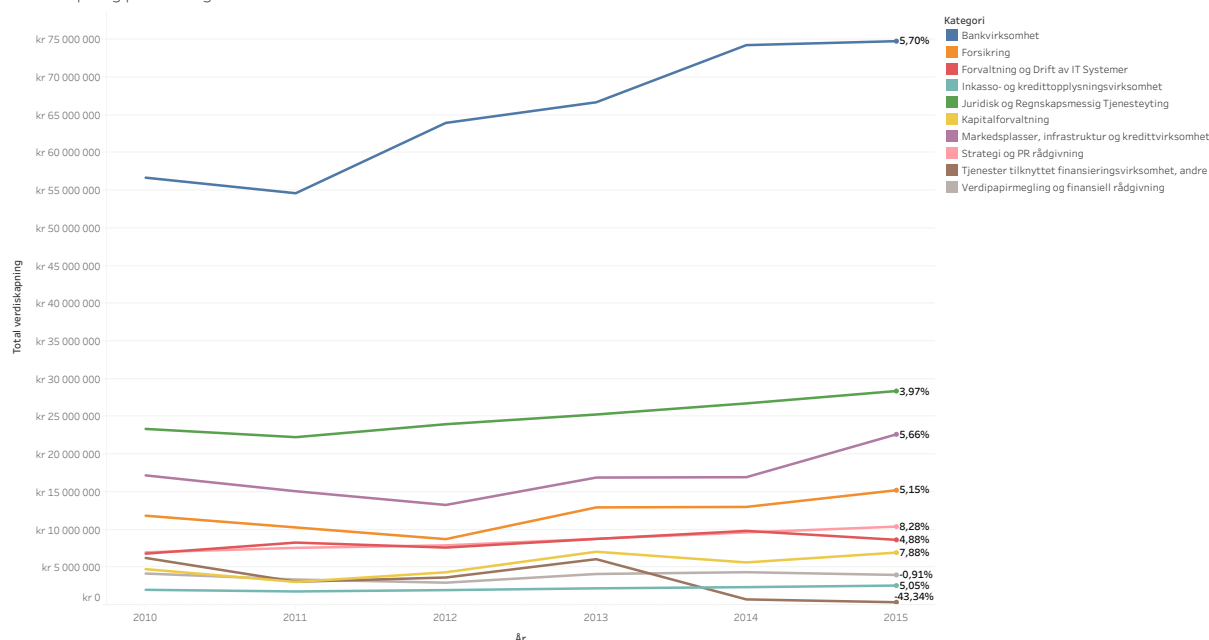
Figur 5 viser utviklingen i verdiskapingen i den norske finansnæringen fra 2002 til 2015. Næringen har hatt en kraftig sammensatt vekst fra 2002, med en total CAGR over hele tidsperioden på 12,6% for hele næringen, men veksten har vært mer volatil og slakket av fra 2010. CAGR fra 2010 til 2015 var på 4,4%. Total verdiskaping for den norske finansnæringen nådde 174 milliarder NOK i 2015, noe som tilsvarer om lag 5,6% av Norges BNP.

Tallene i 2015 kolonnen representerer CAGR til hver kategori i den norske finansnæringen. Som vi kan observere har de individuelle kategoriene opplevd sterk vekst i verdiskaping fra 2002, en utvikling som speiler det vi presenterte i gjennomgangen av arbeidsplassene i den norske finansnæringen. Når det kommer til relativ størrelse av verdiskaping, er det Bankvirksomhet som er soleklart størst, med 74,8 milliarder NOK verdi skapt i 2015. De ledende kategoriene når det kommer til vekst i verdiskaping fra 2002 er Forsikring og Kapitalforvaltning, med henholdsvis 21,5% og 23,4% økning.

Tilsvarende utviklingen i antall arbeidsplasser, har verdiskapingsutviklingen fra 2010 slakket av om ser på næringen som helhet og vi mener derfor det er viktig å analysere dette nærmere.

Figur 6

Verdiskapning per næring 2010-2015

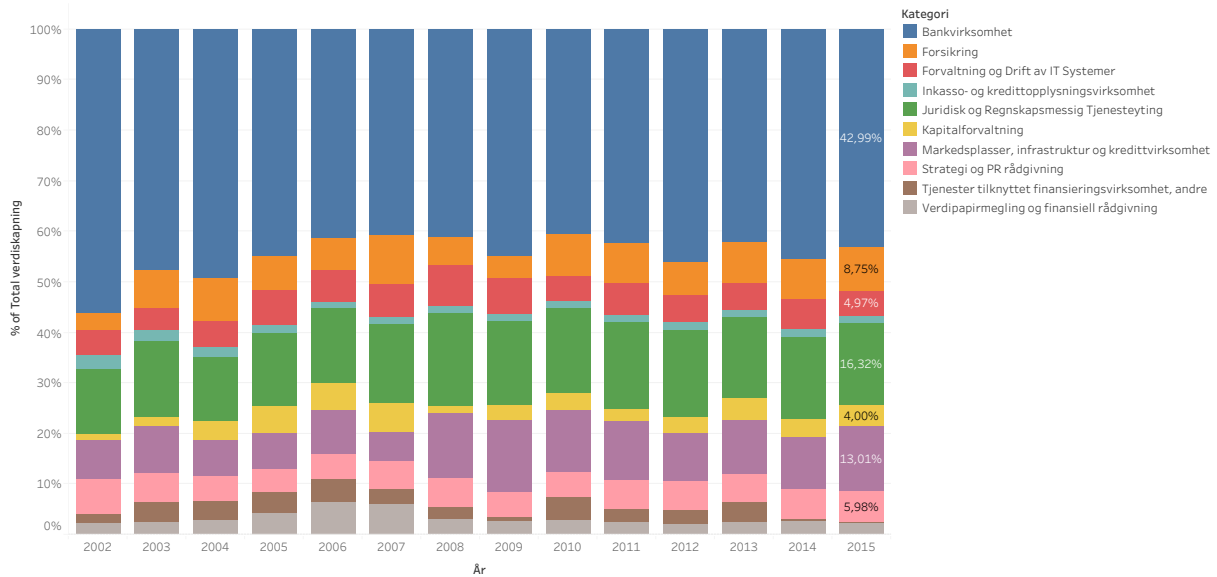

Slik som Figur 6 viser, har verdiskapingsutviklingen til den norske finansnæringen opplevd en svakere utvikling etter 2010 enn i perioden før dette. Vi går nærmere gjennom de individuelle kategoriene senere i rapporten.

Total CAGR for hele finansnæringen fra 2010 til 2015 var 4,4%, sammenligner vi dette med en CAGR på 18,1% fra 2002 til 2010, forteller dette at veksten til den norske finansnæringen har bremsset betydelig opp. Men det er verdt å presisere at denne veksten i verdiskaping har flatet ut etter å ha oppnådd en svært høy vekst fram til 2010. Sammenlikner vi med Norges BNP vekst i samme tidsperiode finner vi at Norge som helhet oppnådde en CAGR for BNP på 6,56% fra 2002 til 2010 og 3,75% fra 2010 til 2015. Dette viser at den norske finansnæringen har gått fra å ha en vesentlig bedre utvikling enn Norges helhetlige økonomiske utvikling, til å ha en vekst som er nærmere overordnet BNP vekst.

Figur 7

Andel av total verdiskaping

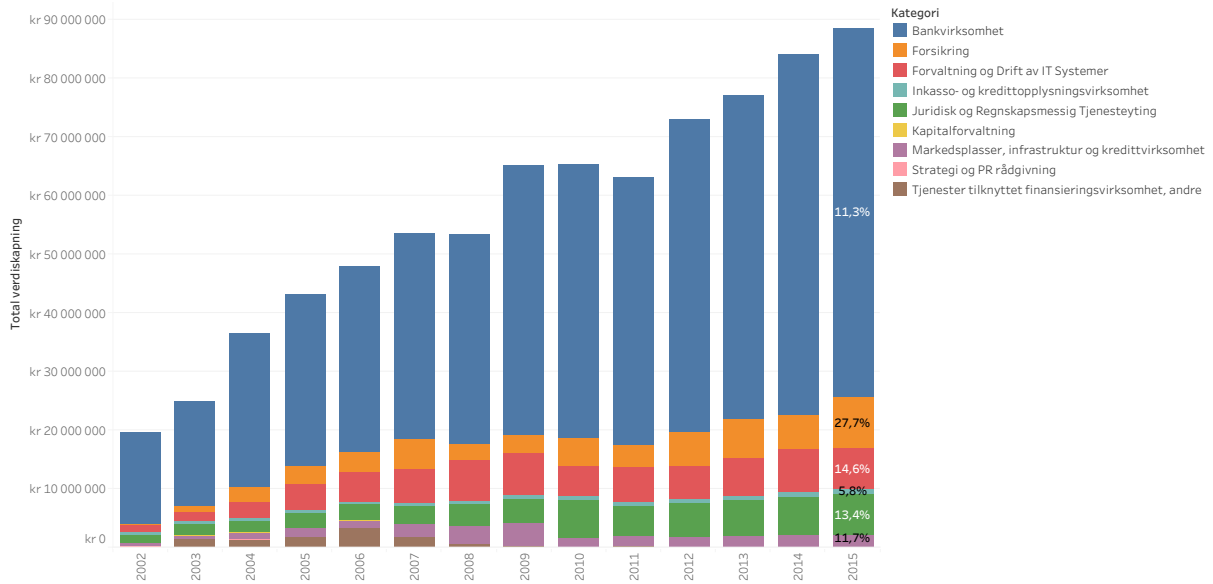
Sist har vi inkludert en oversikt over den relative størrelsen til de individuelle kategoriene i den norske finansnæringen. Bankvirksomhet er den største kategorien med om lag 43% av den totale verdiskapingen, men den er i en nedgående trend. Etter dette følger Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting med om lag 16,3% av total verdiskaping, så Markedsplasser, infrastruktur og kredittvirksomhet og Forsikring, på henholdsvis 13% og 8,6%. Resten av kategoriene ligger et sted mellom 6% og 0,2%.

Spiller selskapenes størrelse en rolle?

Tilsvarende som tidligere i rapporten ville vi analysere om selskapets størrelse påvirket verdiskapingen og verdiskapingsutviklingen de ulike kategoriene i den norske finansnæringen. Vi benyttet oss av de samme avgrensningene og fikk følgende resultater:

Figur 8

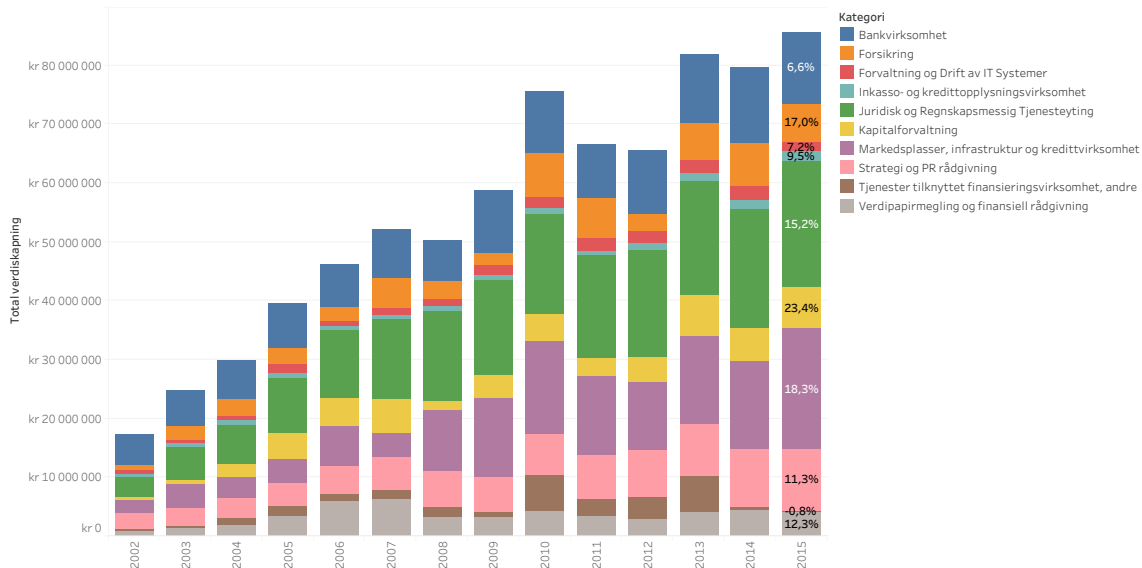
SB Verdiskapning per næring

Når det kommer til verdiskapingsutviklingen til store bedrifter (SB) i den norske finansnæringen her det tydelig at kategorien Bankvirksomhet leder vei i forhold til relativ størrelse. Den største utviklingen ser vi dog i kategorien Forsikring, med en CAGR på 27,7%. Total verdiskapning for SB i den norske finansnæringen nådde 88,5 milliarder NOK i 2015. SB hadde en CAGR på 12,23% over hele tidsperioden, med en nokså jevn vekst, men en noe svakere gjennomsnittlig vekst etter 2009. Fra 2009 til 2015 oppnådde SB en CAGR på 5,26%, altså mer enn en halvering i verdiskapingsutviklingen.

Figur 9

SMB Verdiskapning per næring

Små og mellomstore selskapers (SMB) totale verdiskapning nådde 85,1 milliarder NOK i 2015, med en CAGR på 12,85% over hele tidsperioden, men vi observerer en tydelig utflating etter 2010. Etter 2010 oppnådde SMB i finansnæringen en verdiskapings CAGR på 1,3%, som vil si

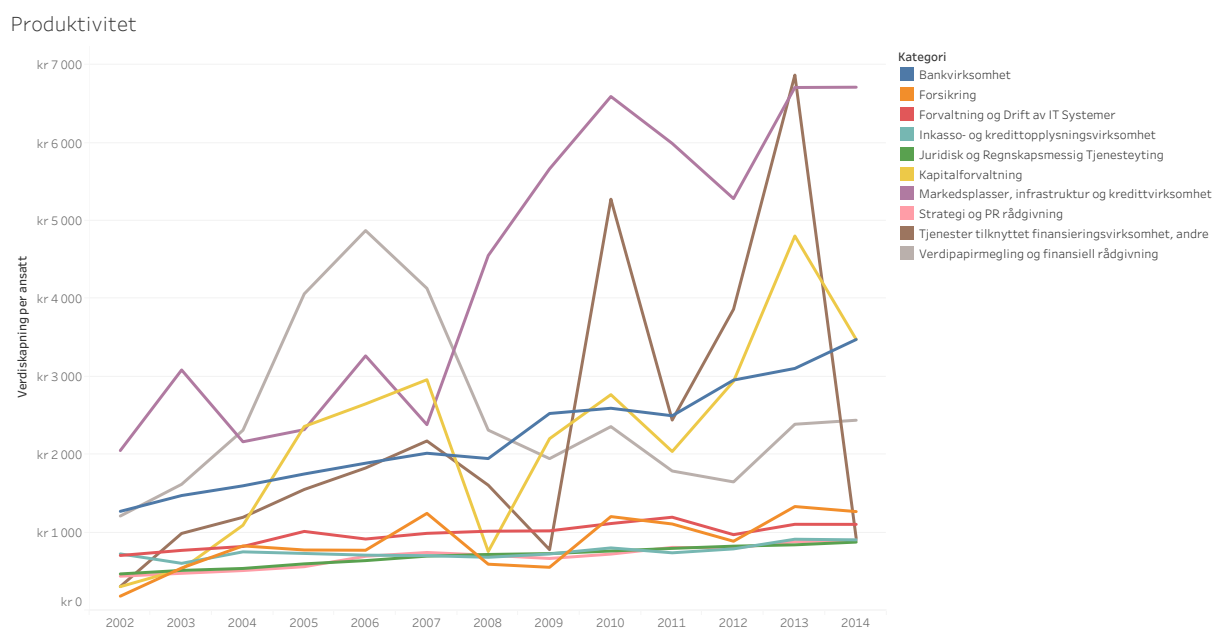
at de har hatt en relativt flat utvikling i total verdiskaping de siste 6 årene. De største verdiskaperne i SMB segmentet i den norske finansnæringen er Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting, Markedsplasser, infrastruktur og kredittvirksomhet og Bankvirksomhet med henholdsvis 21,5, 20,1 og 12 milliarder NOK i verdiskaping i 2015.

For å oppsummere, observerer vi at SB representerer den største totale verdiskapingen i den norske finansnæringen i 2015, men relativt sett er ikke forskjellen stor, SB er "kun" 3,4 milliarder NOK (3,8%) større enn SMB. Størrelsen til selskapene gjør at volatiliteten øker når det kommer til verdiskapingsutvikling, som naturlig nok får utslag i denne fremstillingen. Veksten i de to avgrensningene var svært lik fra 2002 til 2015, men etter 2010 hadde SB en CAGR på 6,26%, mens SMB hadde en negativ CAGR på -0,82%.

Produktivitet

Et annet element vi ønsker å drøfte i denne analysen er verdiskaping per ansatt (eller produktiviteten) i den norske finansnæringen. Resultatene fra denne analysen ser du i Figur 10.

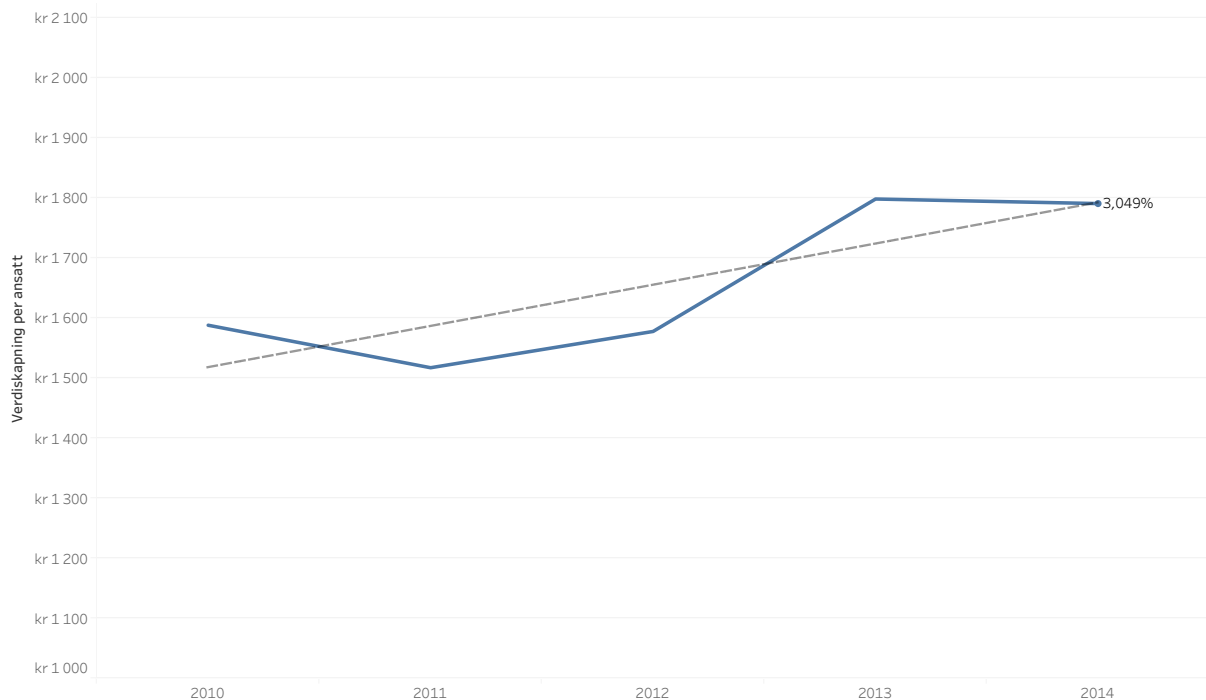
Figur 10

Den gjennomsnittlige veksten (CAGR) i produktivitet i næringen har, likt med den overordnede verdiskapingen, vært stigende fra 2002 til 2014. I 2014 nådde gjennomsnittlig produktivitet per ansatt 1 791 000 NOK. Overordnet CAGR i hele tidsperioden var på 9,7%.

Figur 11

Total produktivitet 2010-2014

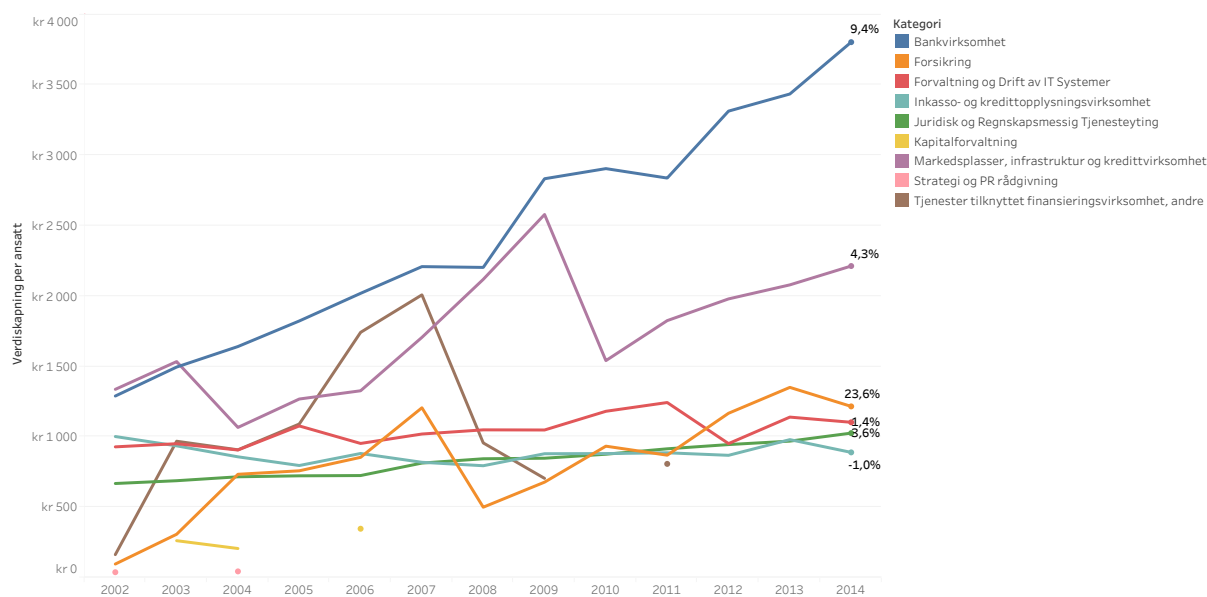
I motsetning til verdiskapingen til den norske finansnæringen som kun har bremsset opp etter 2010, men fortsatt ligger over BNP vekst, har produktiviteten i per ansatt i næringen stanset nesten fullstendig fra 2010 og ligger nå nærmere BNP per capita vekst for Norge. CAGR for produktiviteten til de ansatte i den norske finansnæringen var på 9,7% fra 2002 til 2010, men fra 2010 til 2014 var CAGR på 3,05%. Det vil si at utviklingen i produktivitet per ansatt i den norske finansnæringen har bremsset betraktelig opp de siste 5 årene. I samme tidsperiode (2010-2014) var CAGR for BNP per capita i Norge 3,64%, som tilsvarer at produktivitetsutviklingen i denne perioden var lavere enn for den norske befolkningen som helhet.

Spiller selskapenes størrelse en rolle?

Likt med de to foregående kapitlene ønsket vi å undersøke om selskapenes størrelse påvirket produktiviteten til de ansatte i den norske finansnæringen. Vi brukte de samme avgrensningene, der alle selskaper med mindre enn 250 ansatte blir kategorisert som små og mellomstore selskaper (SMB) og alle selskaper med flere ansatte enn 250 blir kategorisert som store bedrifter (SB). Det ga oss følgende resultater:

Figur 12

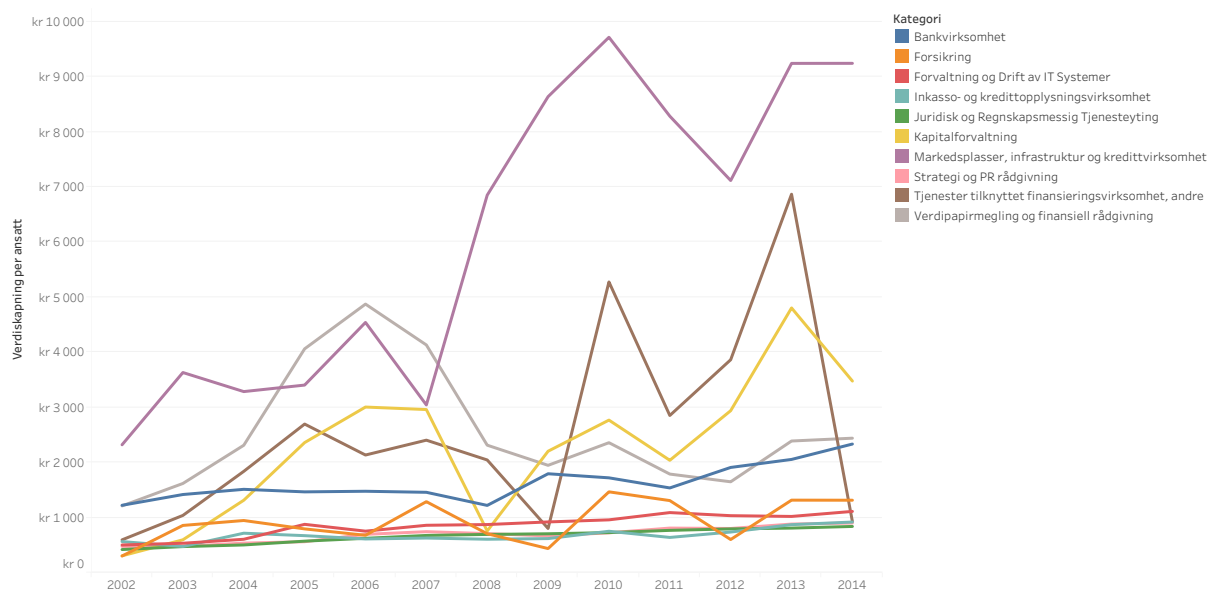
SB Produktivitet

Når det kommer til produktiviteten til de ansatte i SB, nådde den 2 344 000 NOK i gjennomsnitt i 2014, med en CAGR på 8,3% over hele perioden. Det var en nokså jevn vekst over hele tidsperioden, men en nedgang fra 2007 til 2008, som kan tilskrives den globale finanskrisen. De mest produktive kategoriene blant store bedrifter innen den norske finansnæringen er Bankvirksomhet og Markedsplasser, infrastruktur og kredittvirksomhet, med en CAGR på henholdsvis 9,4% og 4,3%.

Figur 13

SMB Produktivitet

Ser vi på produktiviteten til de ansatte i SMB, nådde den 1 435 000 NOK i gjennomsnitt i 2014, med en CAGR på 6,9%. Tilsvarende som for SB observerer vi en vesentlig svakere utvikling fra 2010 til 2014, men her er utviklingen enda svakere enn i SB. For SMB som helhet var CAGR for produktiviteten per ansatt svak; 0,5% de siste 5 årene. De mest produktive

kategoriene blant store bedrifter innen den norske finansnæringen er Markedsplasser, infrastruktur og kredittvirksomhet og Kapitalforvaltning med en CAGR på henholdsvis 12,2% og 22,5%.

For å oppsummere; ja, selskapenes størrelse spiller en rolle når det kommer til produktiviteten per ansatt i den norske finansnæringen. De ansatte er mer produktive i de store selskapene enn de små, nærmere bestemt; de genererer 909 000 NOK mer per ansatt i SB enn SMB. Produktivitetsutviklingen er også kraftigere i SB, der de har en CAGR som er 1,4 prosentpoeng høyere enn SMB over hele tidsperioden. I tillegg har SB hatt en positiv CAGR fra 2010 mot SMB som har hatt en flat CAGR fra 2010.

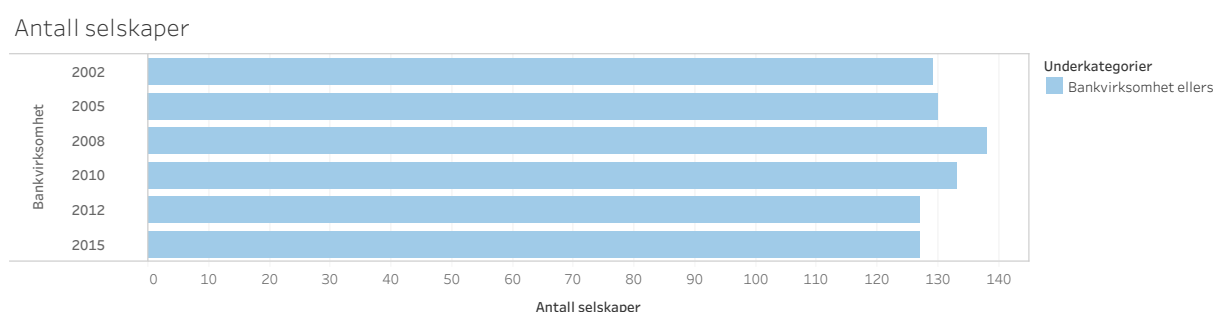
Segmentene i den norske finansnæringen

I den følgende delen av rapporten går vi nærmere inn på de individuelle kategoriene i den norske finansnæringen. Vi vil presentere og diskutere data på både aggregert- og selskapsnivå og gå gjennom en rekke variable, som antall selskaper, skapte arbeidsplasser, verdiskaping og produktivitet.

Bankvirksomhet

I 2015 bestod kategorien Bankvirksomhet av 127 selskaper. Som Tabell 1 viser, har antallet gått litt ned i perioden, men flatet ut mellom 2012 og 2015.

Tabell 1

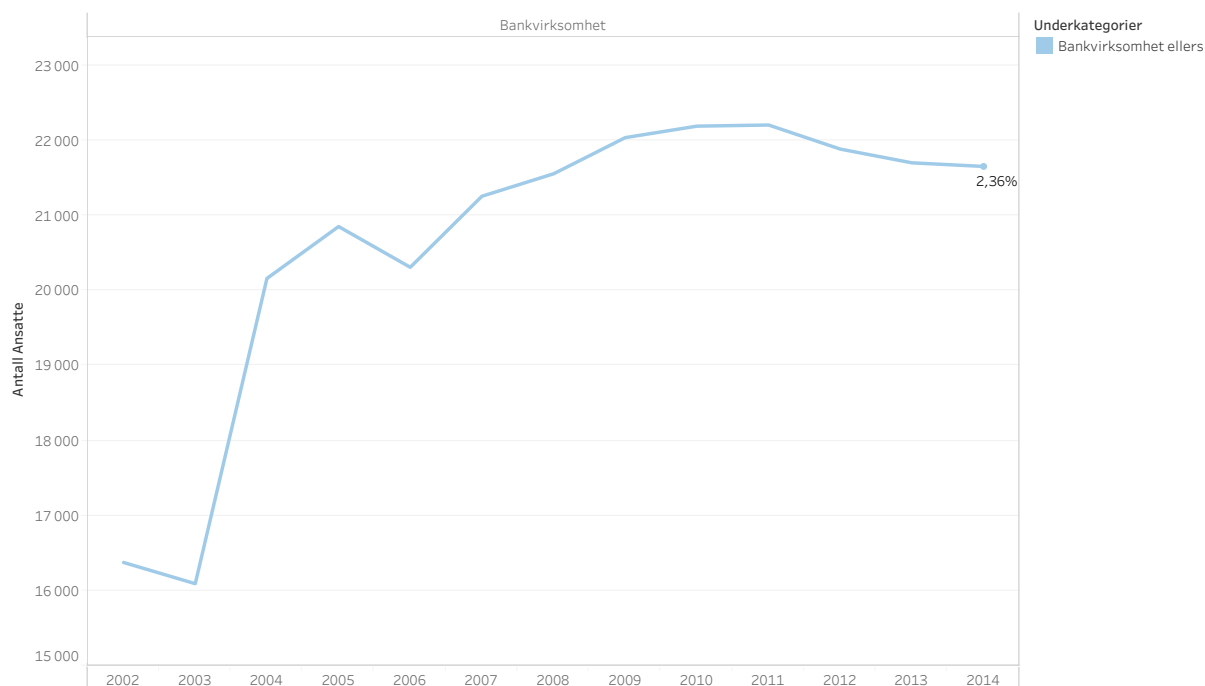

Vi har benyttet oss av de internasjonale kodene for næringsgrupperinger (NACE), og gjennom denne har vi klassifisert følgende bransjer under paraplyen Bankvirksomhet:

- Bankvirksomhet ellers (64190)

Figur 14

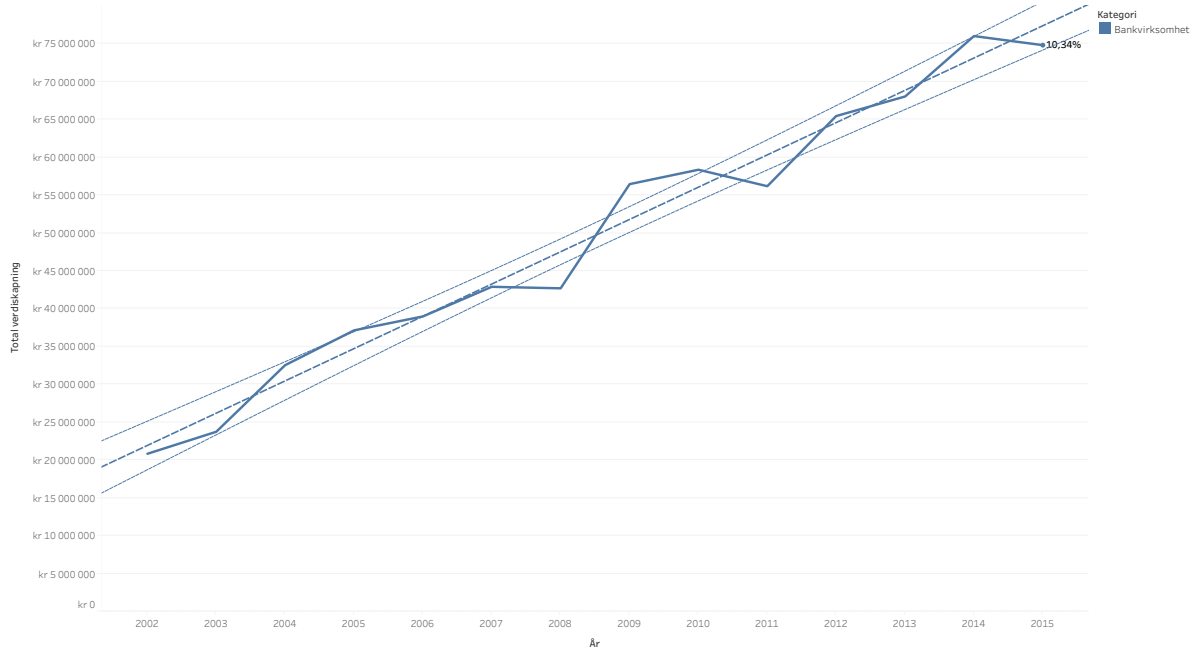
Antall ansatte totalt breakdown

Som Figur 14 viser, har antall ansatte i bankvirksomhetssegmentet, etter å ha hatt en positiv utvikling fra 2003 til 2011, hatt en svakt negativ utvikling fra 2011 til 2014. Ser man på de siste uttalelsene til de store bankene, skulle man ha trodd at kategorien Bankvirksomhet hadde opplevd en negativ utvikling de siste årene, men dette er ikke tilfelle. Det er naturlig å anta at veksten i antallet mindre banker som fokuserer på mer konkurranseutsatte deler av produktporteføljen til bankvirksomhetssegmentet, som forbrukslån og billån, har stått for størsteparten av veksten. Men tester vi for størrelse på selskapene (SMB/SB som tidligere i rapporten), finner vi at gjennomsnittlig vekst i antall ansatte er tilnærmet lik. De store bankene har hatt en CAGR på 2,44% og de små har hatt en CAGR på 2,435% over hele tidsperioden. De store bankene har heller ikke opplevd et tilstrekkelig stort eksogent press til å redusere antall ansatte, derfor observerer vi ikke en nedgang. Det er naturlig å anta at den store satsningen på digitale plattformer (Vipps etc.) har medført at de store bankene må ansatte flere nye med IT bakgrunn for å utvikle disse internt i bankene.

Figur 15

Verdiskapningsutvikling per næring

Ser vi nærmere på verdiskapningsutviklingen² i Bankvirksomhet observerer vi en svært positiv utvikling over tidsperioden. Utviklingen vi observerer er fra om lag 21 milliarder NOK i 2002 til om lag 75 milliarder NOK i 2015. Det er verdt å merke seg at verdiskapingen i Bankvirksomhet har sunket fra 2014 til 2015; ned med 1,2 milliarder NOK. CAGR over hele perioden er på 10,34% og R^2 er på 0,98, som viser en høy og lavt volatil vekst. Videre kan at Banksegmentet representerer 43,1% av den totale verdiskapingen i den norske finansnæringen, men opplever her en negativ utvikling (ned med 12,6 prosentpoeng, fra 55,7%).

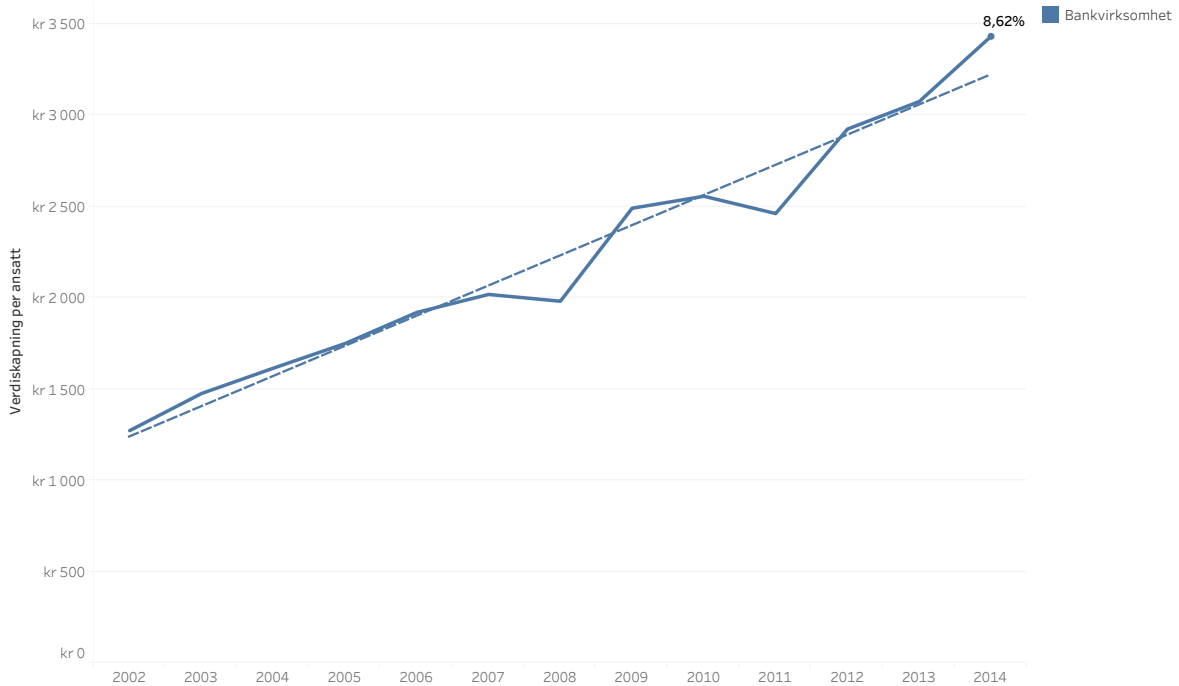
² Den tykke konstante linjen viser verdiskapingen i Banksegmentet.

Den tykke stiplede linjen viser trendutviklingen i næringen.

De to tynne, stiplede linjene viser den underliggende volatiliteten i utviklingen til næringen, der større avstand mellom linjene betyr høyere volatilitet (lavere R^2) og tettere avstand betyr lavere volatilitet (høyere R^2).

Figur 16

Produktivitetsutvikling per næring

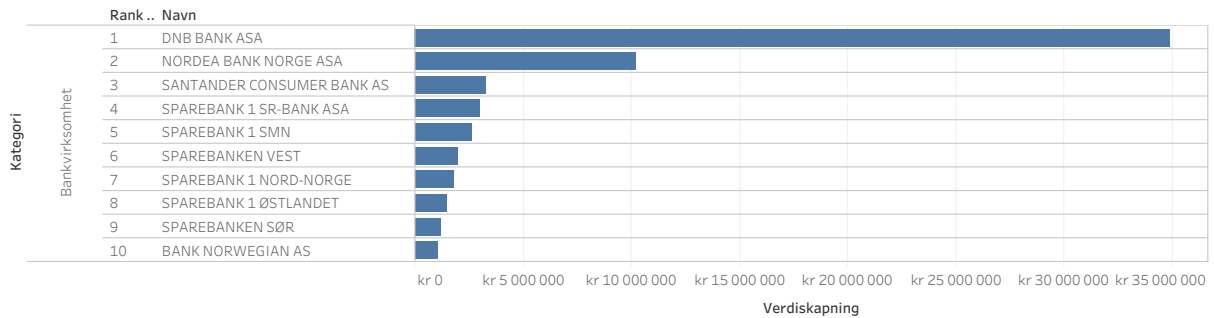
Ser vi nærmere på produktivitetsutviklingen i Bankvirksomhet observerer vi en tilsvarende positiv utvikling over tidsperioden. Utviklingen vi observerer er fra 1,27 millioner NOK per ansatt i 2002 til om lag 3,43 millioner NOK per ansatt i 2014. CAGR over hele perioden er på 8,62% og R^2 er på 0,96, som viser en høy og svært lite volatil vekst.

Det er en svært stor variasjon i det norske markedet når det kommer til å definere banker med hensyn til størrelse, juridisk struktur eller hvordan de er organisert. Det norske banksegmentet er dominert av noen svært store aktører, som DNB, Nordea og Sparebank 1 gruppen. Men det finnes en stor gruppe frittstående banker i markedet, som er vesentlig mindre enn de største aktørene. Dette er alle faktorer som kan føre til variasjon i hva som er inkludert i deres konsernregnskap som er allmenn tilgjengelig.

De fleste største bankene i Norge har, i tillegg til tradisjonell bankvirksomhet (lån, sparing og betalingsformidling), utvidet sine produktporteføljer til å inkludere kapitalforvaltning, meglertjenester, finansiering, forsikring og eiendom. Disse er som oftest klassifisert som sine egne frittstående enheter, noe som gjør at de vil være klassifisert under riktige respektive kategorier i vårt datasett. Men da regnskapspraksis kan variere, kan disse enhetene i noen tilfeller rapportere inn sine regnskaper til det overordnede konsernet. Vi har brukt betydelig med tid for å «vaske» datasettet for slike dobbeltrapporteringer som kan skape en bias i våre fremstillinger.

Tabell 2

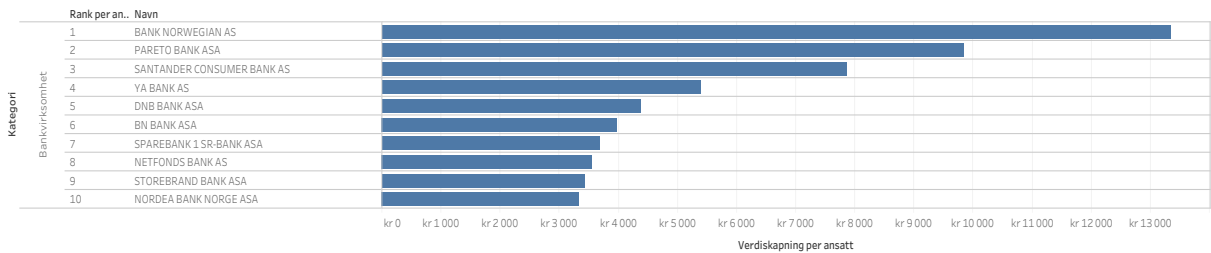
Topp 10 mest verdiskapende selskap

Vår oversikt over de mest verdiskapende bankvirksomhetene i Norge tegner et tydelig bilde på at «size matters» i den norske banknæringen. DNB og Nordea er de største og mest produktive bankene i Norge, både i form av arbeidsplasser skapt og total verdiskaping. DNB Bank ASA skapte verdier tilsvarende 34,9 milliarder NOK og Nordea Bank Norge ASA skapte verdier tilsvarende 10,2 milliarder NOK i 2015. De påfølgende selskapene skapte ligger på om lag 3,3 milliarder NOK og nedover. Det tilsvarer at første plassen på vår toppliste, DNB, var 10 ganger så stor som 3 plassen, Santander Consumer Bank³.

Tabell 3

Topp 10 mest verdiskapende selskap per ansatt

Vår analyse av verdiskaping per ansatt i banknæringen tegner et tydelig bilde på hvordan verdiskapingen i store trekk blir generert i bransjen i dag. Sammenlikner vi Tabell 3 med Tabell 2, ser vi at selskapene med de mest produktive ansatte er dominert av vesentlig mindre banker. Bank Norwegian, Pareto Bank og Santander Consumer Bank er de tre selskapene med de mest produktive ansatte. Her produserer de ansatte verdier for henholdsvis 13,3, 9,8 og 7,9 MNOK per person. Grunnene til at selskapene i de to tabellene er så forskjellig er svært sammensatt. Men ser vi på hvordan bankene i Norge i dag tjener penger er dette dominert av 2 elementer; Utlån og innskudd.

De to viktigste elementene, utlån og innskudd er igjen definert av renten, både til kunder (utlånsrenten) og mellom bankene (pengemarkedsrenten eller NIBOR). Utlånsporteføljen til bankene er svært variert. I de største bankene, er utlån dominert av boliglån og til en viss grad billån. Dette er markeder med en konkurranse preget av svært store aktører og et rentebilde som har gått fra å være i forbrukerens favør, til i større grad å gå i favør bankene de siste årene. Med en boliglånsrente liggende relativt stabilt i området 2-3% (SSB.no),

³ Diskusjon vedr. NUF og utslag disse har på datasettet gjennomgås i metod delen av rapporten.

samtidig med en sterk økende boligprisvekst, har det ført til at forbrukerne har tatt opp stadig større lån for å finansiere boligene sine. Sammenfatter man denne utviklingen med en nedadgående NIBOR har det ført til at inntjeningen til de store bankene, som DNB, har økt kraftig de siste årene.

Grunnet de statlige kapitalkravene som stilles til bankene for å kunne utstede boliglån, er det i praksis umulig for mindre banker med mindre kapital å ta en posisjon i dette markedet. De har derfor overlatt dette markedet til de større aktørene og valgt å heller fokusere på markeder med vesentlig lavere kapitalkrav, nemlig forbrukslån. Her stilles ikke de samme statlige kravene til kapital for å utstede lån. Dette, i kombinasjon med en svært gunstig rentebane og økende etterspørsel, har ført til at dette markedet har opplevd en markant vekst de siste årene. Da forbrukerne ikke behøver å stille eiendeler i sikkerhet for å søke et forbrukslån, kompenserer bankene for denne risikoen ved å kreve en høyere rente. Effektive renter på >20% er i mange tilfeller vanlig. Med en pengemarkedsrente på <1,5% (oslobors.no) og svært høy etterspørsel etter forbrukslån, har dette ført til at bankene som fokuserer på å tilby slike lån har opplevd svært god inntjening de siste årene. Færre ansatte relativt til de store bankene kombinert med god verdiskaping gjør derfor at selskaper som Bank Norwegian, Santander Consumer Bank og YA Bank er mer produktive enn store konsern som DNB.

En illustrasjon i forskjellen på de to markedene (boliglån og forbrukslån) kan vises gjennom forskjellen på BNB Bank ASA og Bank Norwegian:

DNB Bank ASA opererte i 2015 med en gjennomsnittlig rentemargin på 2,08% på personkunder, det tilsvarende tallet for Bank Norwegian var 9,6% (Årsrapporter, 2015).

Netto utlån til privatkunder i DNB Bank ASA var 690,5 milliarder NOK, tilsvarende for Bank Norwegian var 13,8 milliarder NOK. På bunnlinjen tilsvarer dette henholdsvis 14,4 milliarder NOK og 1,3 milliarder NOK. I 2015 jobbet det 64 personer i Bank Norwegian og 8 666 personer i DNB Bank. Sammenlikningen er selvfølgelig ikke helt rettferdig, da det er mange i DNB Bank som ikke driver primært med utlån, men sier noe om hvilken effekt rentemarginen kan ha for bunnlinjen til selv små selskap i banknæringen.

Bildet som tegnes her er at boliglånsmarkedet i Norge er et lavmarginsmarked som er dominert av «economies of scale», der det er storskala utlån som gjør markedet profitabelt. Markedet har lavere risiko enn forbrukslånsmarkedet da risiko for mislighold er vesentlig lavere. Forbrukslånsmarkedet er dominert av mindre aktører som har vesentlig lavere kostnader enn de større aktørene. Forskjellen i rentemarginen og produktivitet per ansatt eksemplifisert over viser at de mindre bankene som fokuserer på markeder med høyere rentemargin er de som er mest produktive. Baksiden ved å fokusere på dette markedet er vesentlig høyere risiko, da risikoen for mislighold er vesentlig høyere her og et stigende rentebilde gjør risikoen for mislighold enda høyere.

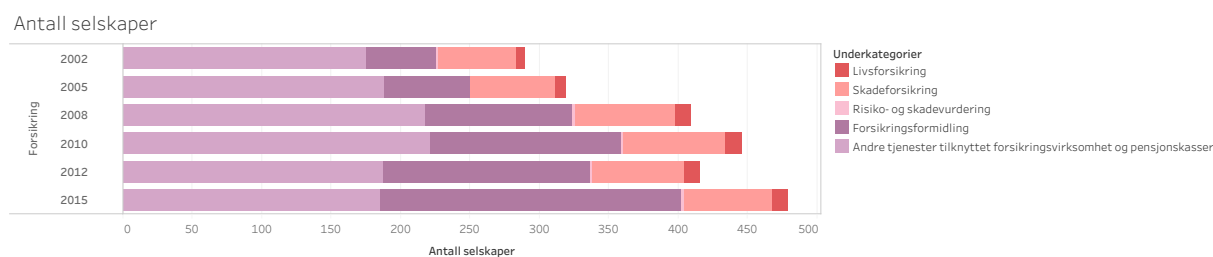
Når det kommer til potensielle disruptjoner i dette markedet er dette markedet preget av høye kapitalkrav, som gjør at inngangsbarrierene er høye for nye aktører. Tunge regulatoriske krav gjør også at store aktører fra andre næringer, som f.eks. Facebook, Google og Amazon ikke har umiddelbare planer om å entre dette markedet. Disse store aktørene fra

IT bransjen har store datamengder og brukermasser som kan utnyttes til å gå inn i dette markedet, da stordriftsfordeler allerede er oppnådd og kan utnyttes gjennom deres eksisterende plattformer. De eksisterende barrierene, samt en kundebase som stoler på at andre aktører enn bankene skal håndtere deres finansielle data er det som holder disse aktørene tilbake.

Forsikring

I 2015 bestod kategorien Forsikring av 479 selskaper totalt. Som Tabell 4 viser, observerer vi en positiv trend fra over hele tidsperioden.

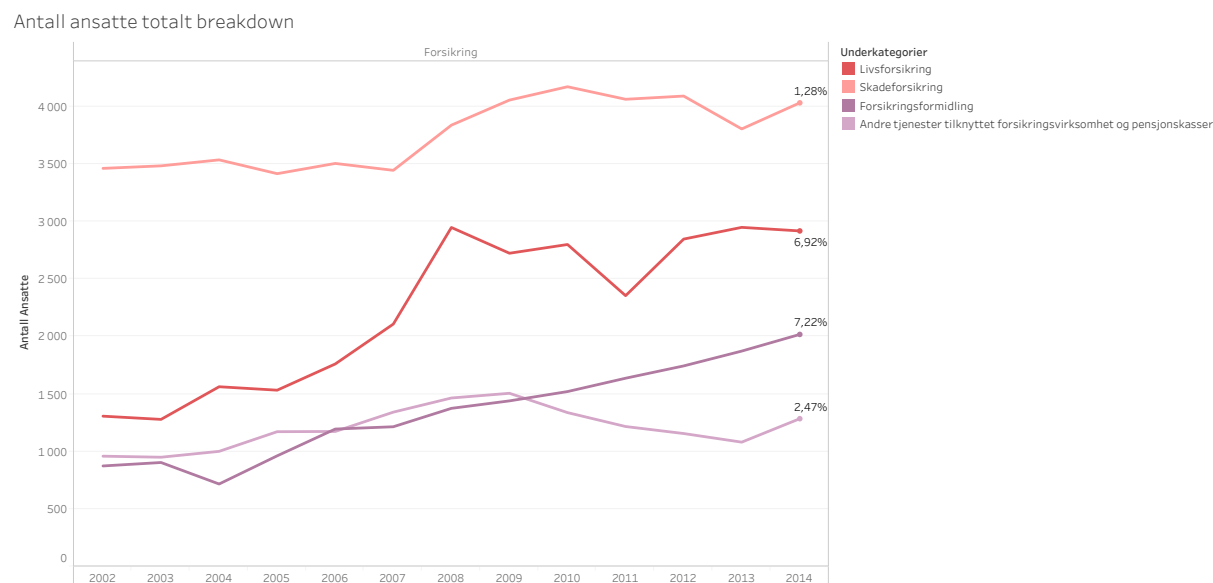
Tabell 4

Vi har benyttet oss av de internasjonale kodene for næringsgrupperinger (NACE), og gjennom denne har vi klassifisert følgende bransjer under paraplyen Forsikring:

- Livsforsikring (65110)
- Skadeforsikring (65120)
- Risiko- og skadevurdering (66210)
- Forskningsformidling (66220)
- Andre tjenester tilknyttet forsikringsvirksomhet og pensjonskasser (66290)

Figur 17

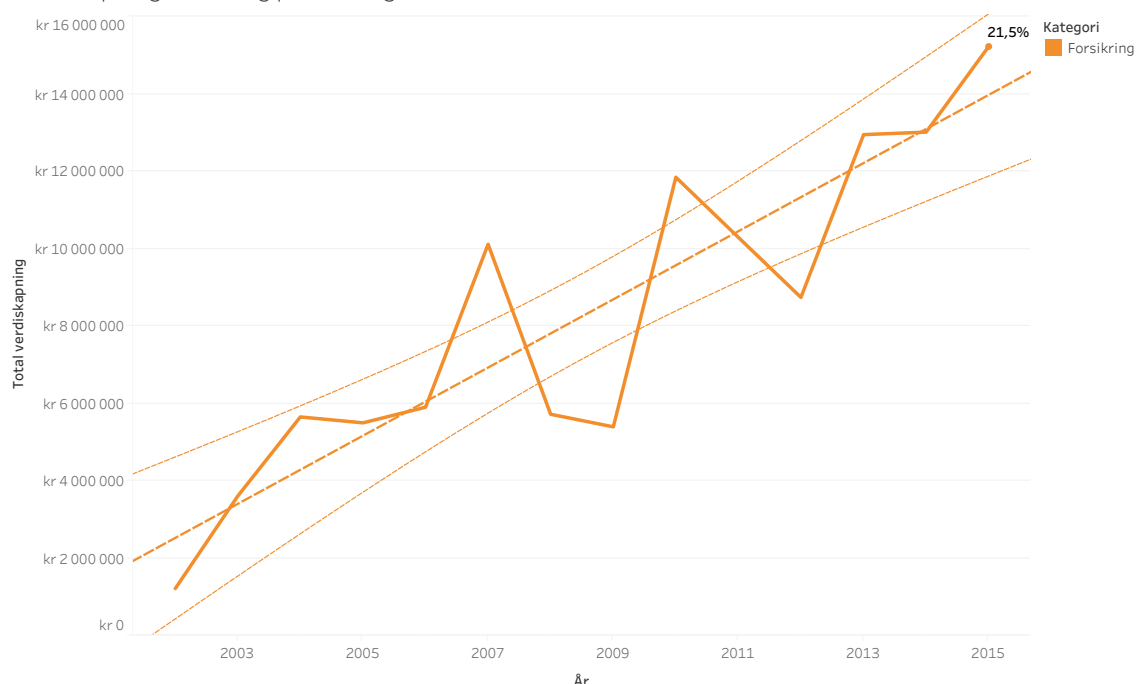

Som Figur 17 viser, er Skadeforsikring den største underkategorien i Forsikringssegmentet, med selskaper som blant annet Gjensidige og Sparebank 1. Etter følger Livsforsikring, med KLP som den største aktøren. De to siste kategoriene er hva som kan ses på som

støttefunksjoner til Livsforsikring og Skadeforsikring. Her har virksomhetene funksjoner som risikovurdering, agentvirksomhet og formidling av diverse poliser. Underkategoriene med størst vekst i antall ansatte er Livsforsikring og Forsikringsformidling med en CAGR på henholdsvis 6,92% og 7,22%. Videre ønsker vi å trekke fram at IF Skadeforsikring og Tryg Forsikring, med en markedsandel på til sammen 31,27% i 2015 innen Skadeforsikring (Finans Norge), er ekskludert fra datasettet vårt. Dette er fordi disse selskapene er registrert som NUF og fører sine regnskap hos Brønnøysundregisteret i morselskapets valuta, som er DKK og SEK. Dette påvirker selvsagt utfallet av vår analyse av denne kategorien innen Norges finansnæring. Vi henviser til metodekapittelet for utdypende drøfting og kritikk av NUF i forskningsøyemed.

Figur 18

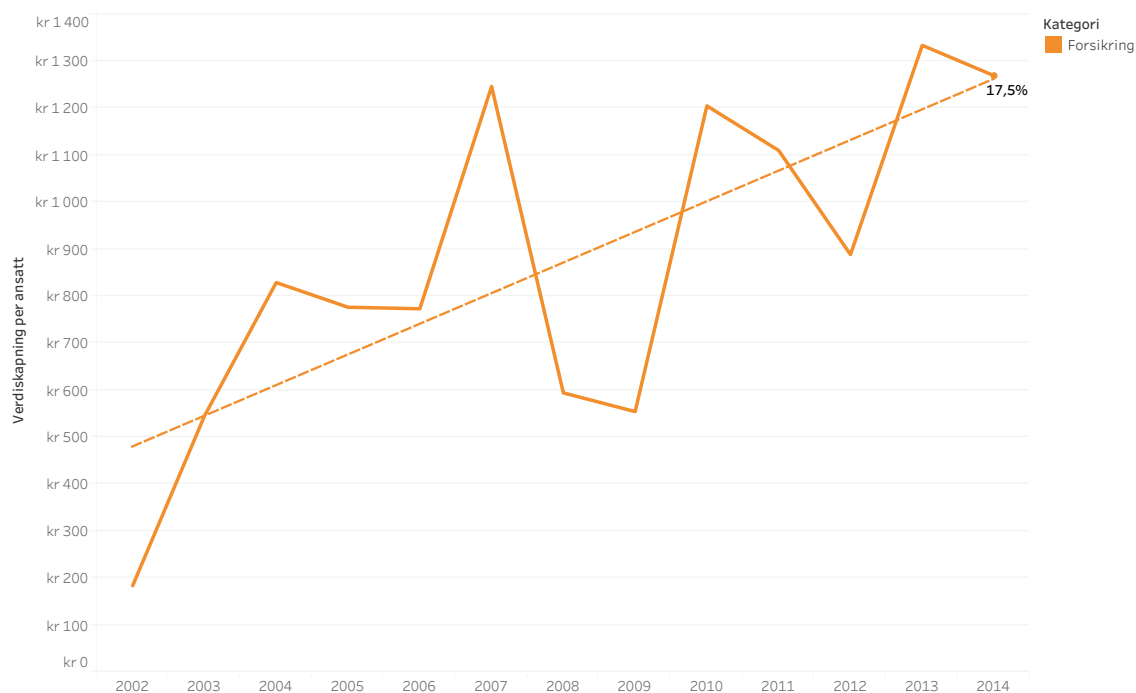
Verdiskapningsutvikling per næring

Ser vi nærmere på verdiskapningsutviklingen i Forsikringssegmentet finner vi en svært positiv utvikling over tidsperioden, med en utvikling fra 1,2 milliarder NOK i 2002 til 15,2 milliarder NOK i 2015. CAGR over hele tidsperioden var 21,5%, med en R^2 på 0,8. Trenden til Forsikringskategorien viser en som sagt svært positiv vekst, men samtidig observerer vi en høyere volatilitet i veksten enn Bankvirksomhet, gjennom nokså store utslag i enkelte år. Det er naturlig å anta at dette i hvert fall til en viss grad er knyttet til noen få svært store aktører, som vil påvirke dataene i stor grad hvis de har ekstraordinære resultater et gitt år, enten i positiv eller negativ retning. Vi observerer ikke en utflatingstrend i verdiskapningsutviklingen over tidsperioden, slik vi har påpekt på aggregert nivå tidligere i rapporten. Graver vi ytterligere i datasettet kan vi observere at Forsikringssegmentet representerer 10,1% av den totale verdiskapningen i den norske finansnæringen og har opplevd en svært positiv utvikling, fra 3,24% i 2002.

Figur 19

Produktivitetsutvikling per næring

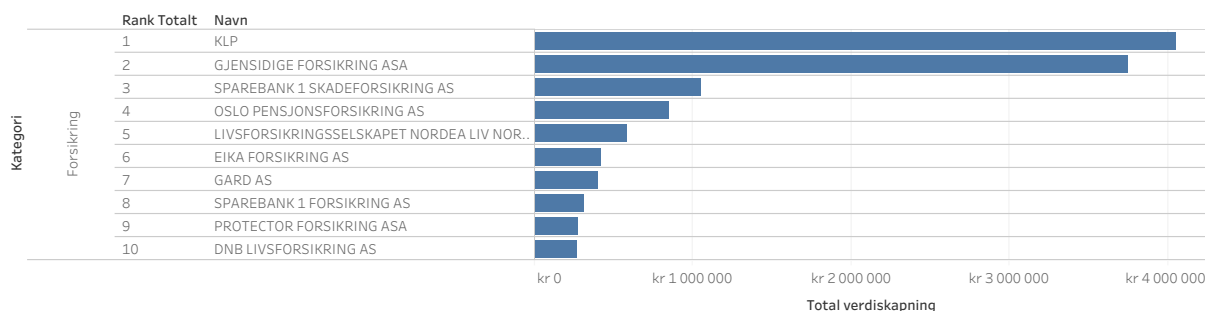
Ser vi nærmere på produktivitetsutviklingen i Forsikringssegmentet observerer vi en positiv utvikling over tidsperioden. Utviklingen vi observerer er fra 184 tusen NOK per ansatt i 2002 til om lag 1,27 millioner NOK i 2014. CAGR over hele perioden er på 17,5% og R^2 er på 0,53, som viser en markant volatilitet i veksten. Analysen tyder på at forsikringsbransjen har gått fra å være en nokså lavmargin og lite produktiv næring til å bli langt mer produktiv og ligger nå godt over det norske gjennomsnittet. Selv etter solid vekst de siste årene er produktiviteten fortsatt på et nivå som tilsvarer omtrent en tredjedel av nivået i bankvirksomhet.

Likt med Bankvirksomhet er Forsikringsbransjen definert av strenge regulatoriske rammeverk. Det være seg kapitaldekningskrav, og risiko i forbindelse med forvaltning. Store kapitaldekningskrav (Solvens II) fører til at inngangsbarrierene for nye aktører er høye og potensielle disruptive nyvinninger er krevende. Spesielt Livsforsikring har svært høye inngangsbarrierer for nye aktører, da statlige reguleringer for innskuddspensjon og kapitalkrav gjør det svært vanskelig for nye aktører å ta betydelige markedsandeler. Skadeforsikringssegmentet er til en viss grad mer utsatt da det ikke er like strengt regulert av staten, men er samtidig dominert av fire store aktører som til sammen har nesten 70% markedsandel (Finans Norge). Men det er skala som er nøkkelen i markedet og det er derfor vi ser det er dominert av selskap som Gjensidige. Det har dukket opp nye aktører i markedet, som for eksempel Tribe venneforsikring, med en ny type businessmodell. Her varierer forsikringspremiene du som kunde betaler avhengig av hvor mange «vennskap» du har i selskapet, dvs. at de introduserer en modell basert på delingsøkonomi i forsikringsbransjen.

Likt som kategorien Bankvirksomhet, er det stor variasjon i sammensetningen av selskapene i Forskringskategorien i Norge.

Tabell 5

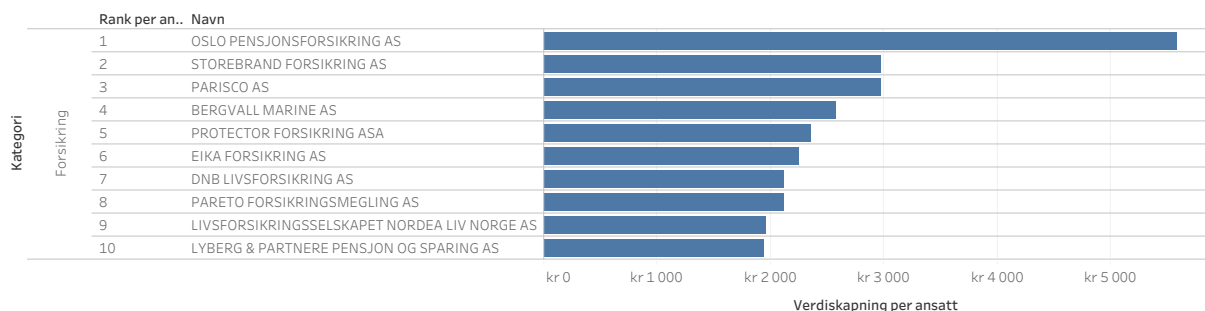
Topp 10 mest verdiskapende selskap

De tre største aktørene i Forskringskategorien i vårt utvalg når det kommer til aggregert verdiskapning er KLP, Gjensidige Forsikring ASA og Sparebank 1 Skadeforsikring. Dette er store organisasjoner som representerer en svært stor del av det norske forsikringsmarkedet, særlig innen skade og liv. De hadde en aggregert verdiskapning på henholdsvis 4, 3,7 og 1,1 milliard NOK i 2015.

Tabell 6

Topp 10 mest verdiskapende selskap per ansatt

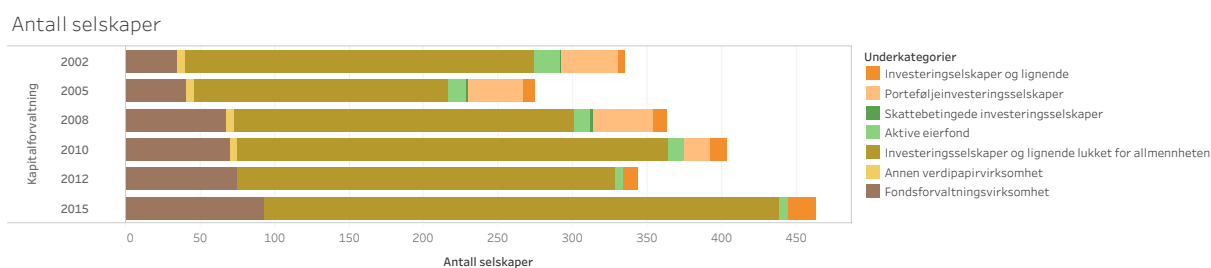

Ser vi på de 10 mest produktive selskapene i det norske Forsikringssegmentet, kan vi observere en relativt jevn spredning mellom rett i underkant av 2 millioner NOK og om lag 3 millioner NOK per ansatt. Det er derimot ett selskap som skiller seg ut, Oslo Pensjonsforsikring. Det er fordi det er et selskap med relativt få ansatte registrert (74) og en høy aggregert verdiskapning, noe som får tydelige utslag i produktiviteten gjennom våre beregninger. Hos Oslo Pensjonsforsikring produserte de ansatte verdier for 5,6 millioner NOK i 2014.

Kapitalforvaltning

I 2015 bestod kategorien Kapitalforvaltning av 463 selskaper totalt. Som Tabell 7 viser, observerer vi en svakt positiv trend fra 2008, etter en sterk vekst fra 2002 og 2005.

Tabell 7

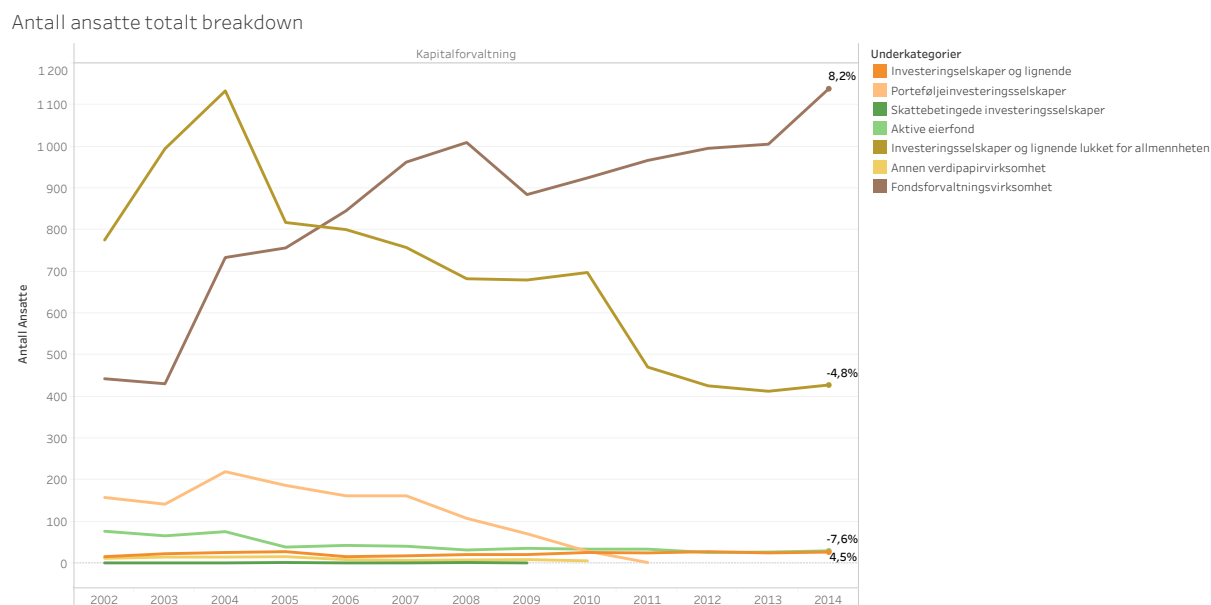

«Investeringsselskaper og lignende», samt «Investeringsselskaper og lignende lukket for allmennheten» er de to underkategoriene som representerer de fleste selskapene i Kapitalforvaltningssegmentet.

Vi har benyttet oss av de internasjonale kodene for næringsgrupperinger (NACE), og gjennom denne har vi klassifisert følgende bransjer under paraplyen Kapitalforvaltning:

- Investeringsselskaper og liknende (64302)
- Porteføljeinvesteringsselskaper (64303)
- Skattebetingede investeringsselskaper (64304)
- Aktive eierfond (64306)
- Investeringsselskaper og lignende lukket for allmenheten (64308)
- Annen verdipapirvirksomhet (64309)
- Fondsforvaltningsvirksomhet (66300)

Figur 20

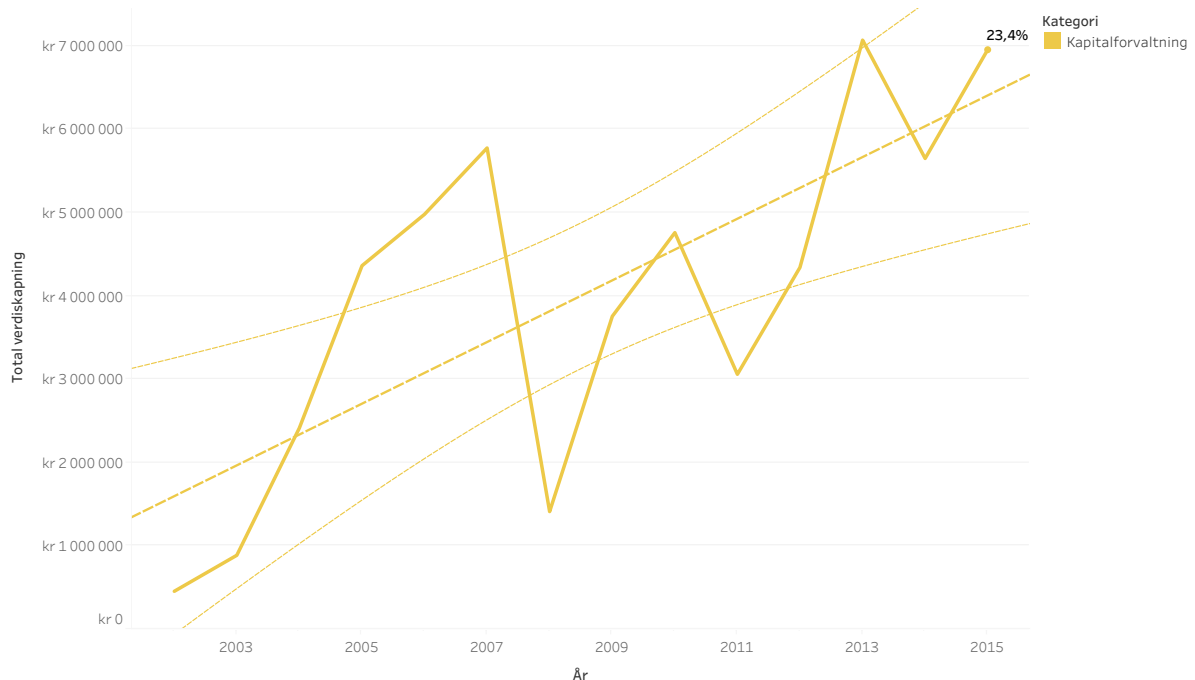

Likt med antall selskaper, er det underkategoriene «Fondsforvaltningsvirksomhet» og «Investeringsselskaper og lignende lukket for allmennheten» som representerer områdene som genererer flest arbeidsplasser under Kapitalforvaltning. Totalt jobbet det 1 624 personer i det norske Kapitalforvaltningssegmentet i 2014, med en moderat CAGR på 0,76%

over hele tidsperioden. Kapitalforvaltning representerer derfor en liten, men som vi skal gå gjennom, svært produktiv del av den norske finansnæringen.

Figur 21

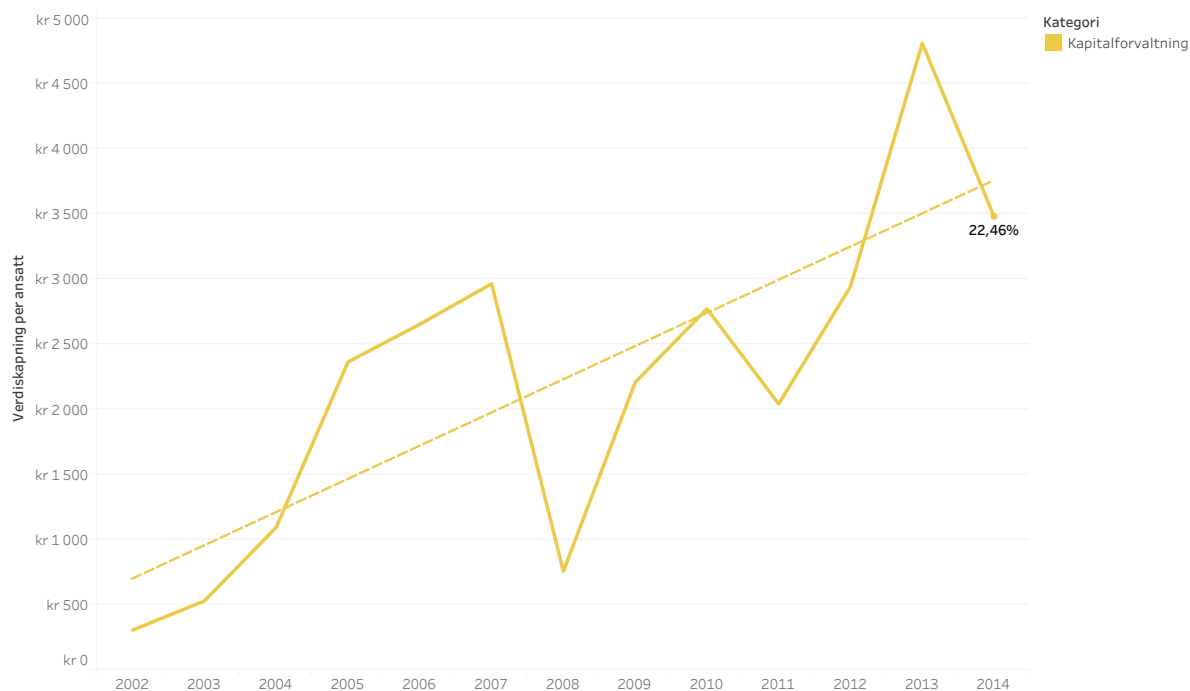
Verdiskapningsutvikling per næring

Ser vi nærmere på verdiskapningsutviklingen i Kapitalforvaltningssegmentet finner vi en positiv trendutvikling over tidsperioden, med en utvikling fra om lag 453 millioner NOK i 2002 til i underkant av 7 milliarder NOK i 2015. CAGR over hele tidsperioden var på 23,4% og R^2 var på 0,53. Dette tilsier en svært kraftig gjennomsnittlig årlig vekst, men en nokså høy volatilitet i veksten. Dette kan til en viss grad tilskrives noen få relativt store aktører som kan påvirke utviklingen i stor grad gjennom stor varians i deres årlige resultater. Ser vi på kategoriens relative størrelse i den norske finansnæringen, kan vi observere at Kapitalforvaltnings representerer i underkant av 4% av den totale verdiskapningen i den norske finansnæringen og opplever her en svakt positiv utvikling over tidsperioden, fra 1,2% til 3,94%.

Figur 22

Produktivitetsutvikling per næring

Ser vi nærmere på produktivitetsutviklingen i Kapitalforvaltningssegmentet observerer vi en positiv utvikling over tidsperioden. Utviklingen vi observerer er fra 306 tusen NOK per ansatt i 2002 til om lag 3,5 millioner NOK i 2014, men kategorien har hatt en nedgang fra toppåret 2013 på 1,45 millioner NOK per ansatt. CAGR over hele perioden er på 22,46% og R² er på 0,6, som viser en nokså stor volatilitet i veksten. Den store volatiliteten bærer preg av mange små aktører og noen få store selskaper som påvirker datasettet i stor grad avhengig av deres årlige resultater. Analysen tyder på at kapitalforvaltningsbransjen har gått fra å være svært liten i skala og nokså lite produktiv til å bli langt mer produktiv og er nå blant de mest produktive næringene i den norske finansnæringen og den norske økonomien som helhet.

Tabell 8

Topp 10 mest verdiskapende selskap

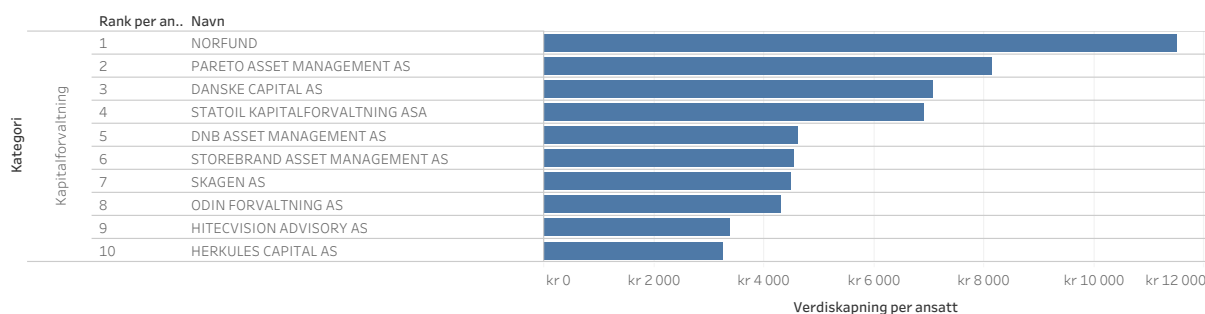
Rank Totalt	Navn	Total verdiskaping (kr)
1	SKAGEN AS	~680 000
2	STOREBRAND ASSET MANAGEMENT AS	~620 000
3	DNB ASSET MANAGEMENT AS	~510 000
4	ARGENTUM FONDSINVESTERINGER AS	~410 000
5	NORFUND	~350 000
6	DATUM AS	~330 000
7	OBLIGO INVESTMENT MANAGEMENT AS	~280 000
8	ODIN FORVALTNING AS	~240 000
9	PARETO ASSET MANAGEMENT AS	~220 000
10	HITECVISION ADVISORY AS	~210 000

Ser vi på de 10 mest verdiskapende selskapene innen Kapitalforvaltning i Norge, kan vi observere en rekke datterselskaper av de store bankene, forsikrings- og meglerhusene i Norge. Blant annet Storebrand Asset Management, DNB Asset Management og Pareto Asset Management. På første plass finner vi det Stavanger-baserte forvaltningshuset Skagen AS,

som har fokusert på globale aksje- og rentefond siden oppstarten i 1993. De hadde en total forvaltningskapital på 99 milliarder NOK og oppnådde en total verdiskaping på 703 millioner NOK i 2015.

Tabell 9

Topp 10 mest verdiskapende selskap per ansatt

Ser vi på de 10 mest produktive selskapene innen Kapitalforvaltning i Norge finner vi Norfund, Pareto Asset Management og Danske Capital på topp 3 plasseringene med de mest produktive ansatte. Norfund er et Private Equity selskap som fokuserer på investeringer i utviklingsland, med en produktivitet per ansatt på 11,5 MNOK i 2014. Pareto Asset Management og Danske Capital er forvaltningsavdelingene til større organisasjoner (Pareto og Danske Bank), med en produktivitet per ansatt på henholdsvis 8,2 og 7 MNOK.

Den svært høye produktivitetene er til en viss grad knyttet til at det er mindre organisasjoner med relativt få ansatte (ingen over 200 ansatte) og en svært kapitalintensiv kategori, selv sammenliknet andre kategorier i finansnæringen. Norfund hadde en total forvaltningskapital på i overkant av 12 milliarder NOK fordelt på 46 ansatte. De hadde en EBITDA i 2014 på 451 MNOK, som igjen selvfølgelig får store utslag på produktiviteten på de relativt få ansatte som jobber der. Dette er gjeldende i de fleste selskapene i denne kategorien. Resultatene varierer naturlig nok mye år til år, men generelt ser vi at produktiviteten er svært høy her grunnet den store mengden kapital involvert og få ansatte.

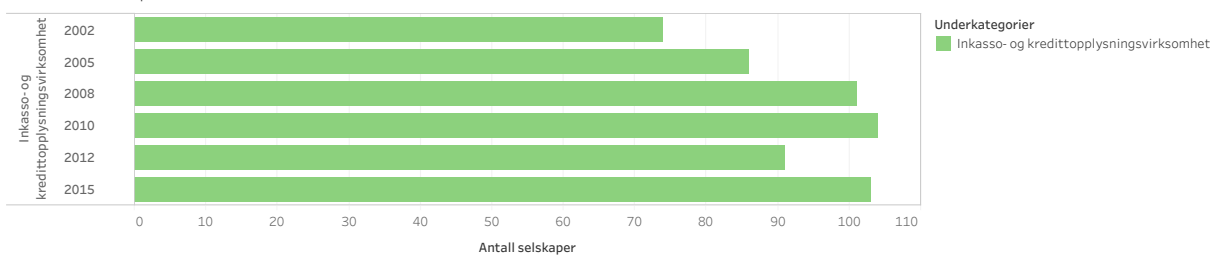
Sektoren er svært utsatt for «disrupsjon» fra indeksfond. I.e. forvaltere som Skagen AS har i de siste årene opplevd en marginskvis gjennom indeksfond med lave forvaltningsavgifter utkonkurrerer tradisjonelle aktivt forvaltede fond, da det har vist seg vanskeligere å oppnå tilstrekkelig meravkastning for kundene på lang sikt. Meravkastning er det ledende argumentet for å velge aktivt forvaltede fond foran passive fond, klarer man ikke å oppnå denne meravkastningen stabilt over flere år, vil fler og fler kunder gå over til passive indeksfond med lavere avgifter.

Inkasso- og kredittvirksomhet

I 2015 bestod kategorien Inkasso- og kredittvirksomhet av 103 selskaper totalt. Som Tabell 10 viser, observerer vi en utflating etter fra 2008, etter en sterk vekst fra 2002 og 2005.

Tabell 10

Antall selskaper

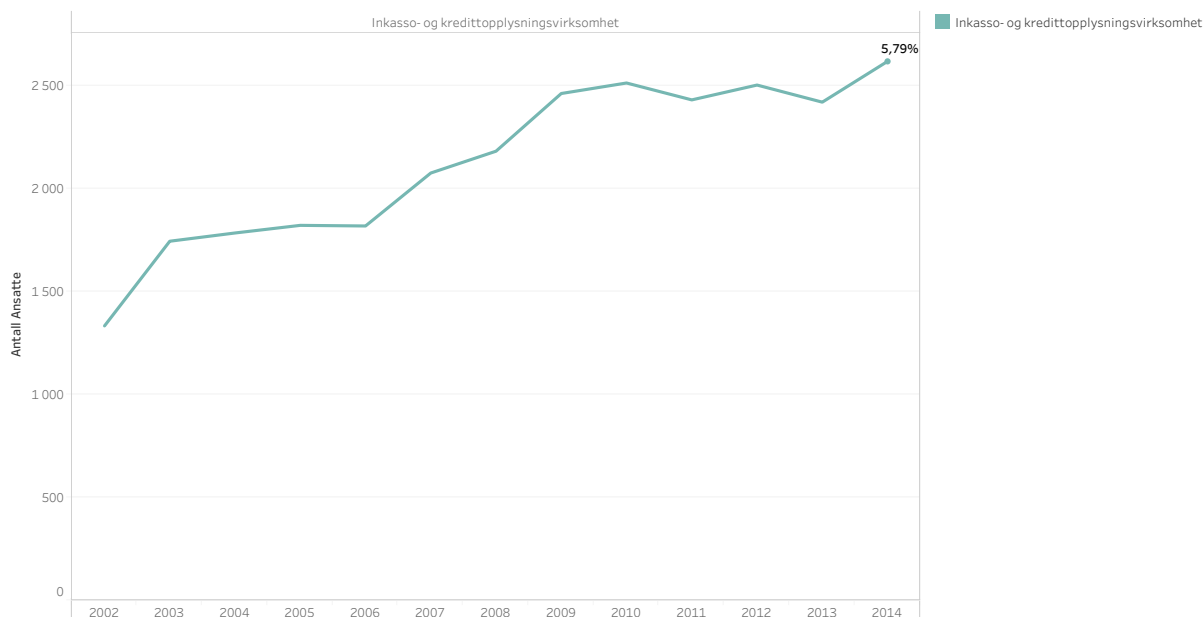
Vi har benyttet oss av de internasjonale kodene for næringsgrupperinger (NACE), og gjennom denne har vi klassifisert følgende bransjer under paraplyen Inkasso- og kredittvirksomhet:

- Inkasso- og kredittopplysningsvirksomhet (82910)

Selskapene i underkategorien Inkasso- og kredittopplysningsvirksomhet tilbyr tjenester tilknyttet analyse, utsteding og innkreving av betalinger fra forbrukere i markedet. Mer spesifikt tilbyr de kredittanalyser, betalingstjenester (som fakturatjenester) og inkassotjenester.

Figur 23

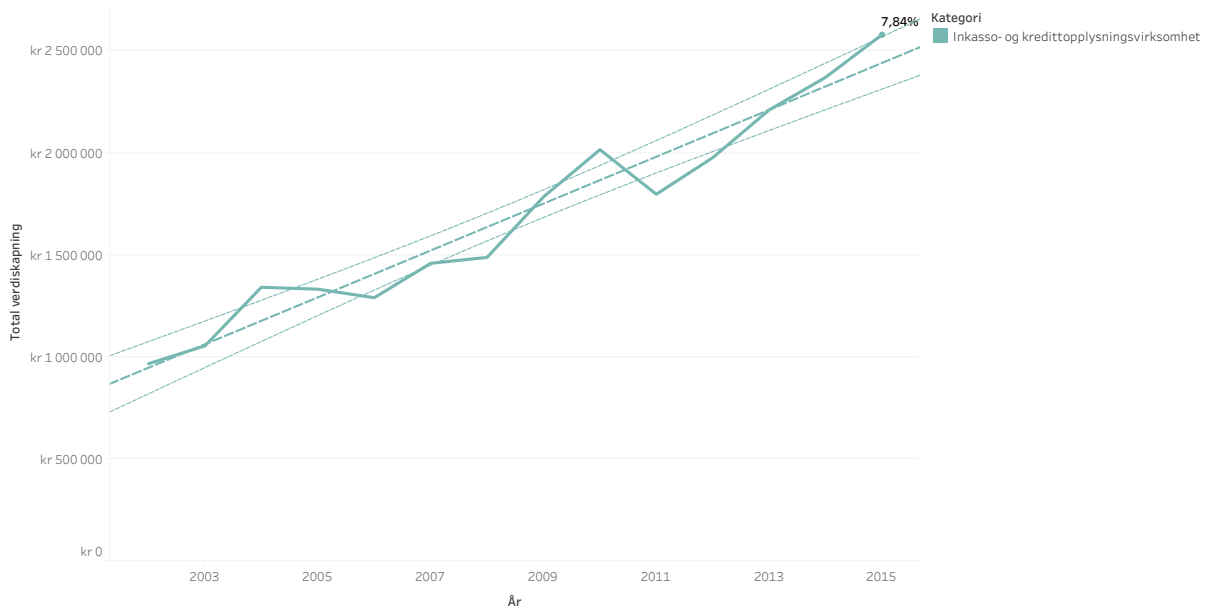
Antall ansatte totalt breakdown

Totalt jobbet det 2 616 personer i Inkasso- og kredittopplysningsvirksomhetssegmentet i 2014, med en CAGR på 5,79% over hele tidsperioden. Inkasso- og kredittopplysningsvirksomhet representerer derfor en relativt liten del av den norske finansnæringen i form av skapte arbeidsplasser, men har hatt en relativt stor og jevn gjennomsnittlig årlig vekst i antall ansatte.

Figur 24

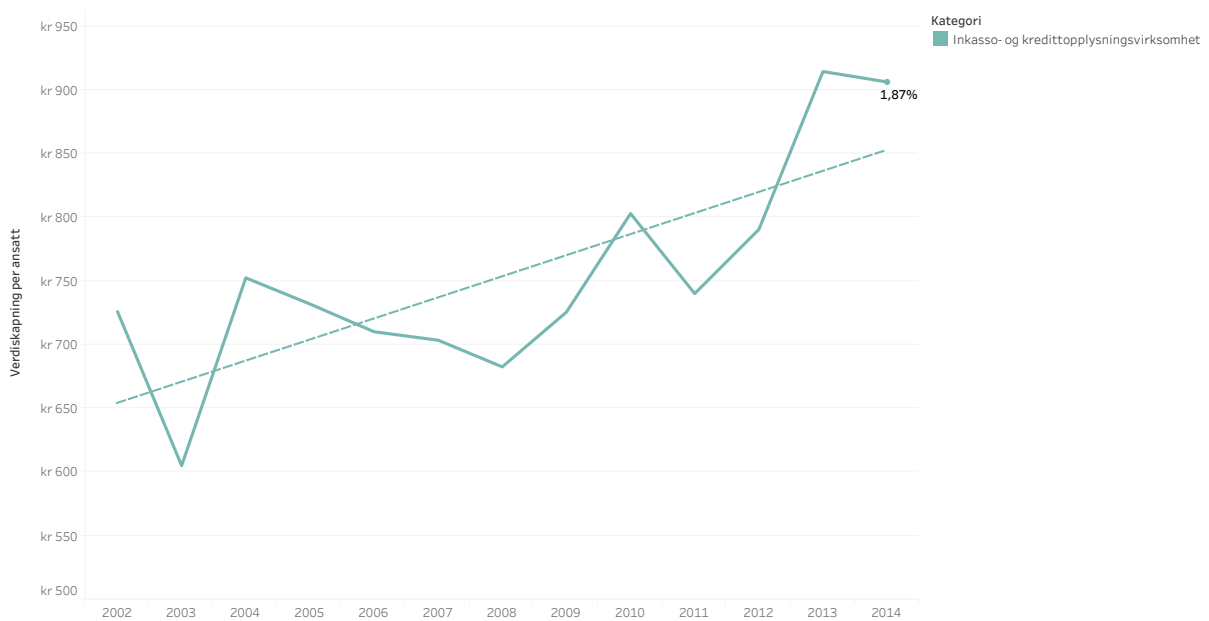
Verdiskapningsutvikling per næring

Ser vi nærmere på verdiskapningsutviklingen i Inkasso- og Kredittvirksomhetssegmentet observerer vi en positiv utvikling over tidsperioden, med en utvikling fra om lag 967 millioner NOK i 2002 til i underkant av 2,58 milliarder NOK i 2015, med en CAGR på 7,84%. R^2 er på 0,95, noe som tyder på en svært lite volatil utvikling i verdiskapningen i næringen over tidsperioden. Graver vi ytterligere i datasettet kan vi observere at Inkasso- og Kredittvirksomhetssegmentet representerer 1,46% av den totale verdiskapningen i den norske finansnæringen i 2015 og opplever her en svakt negativ utvikling over tidsperioden, ned fra 2,59% i 2002.

Figur 25

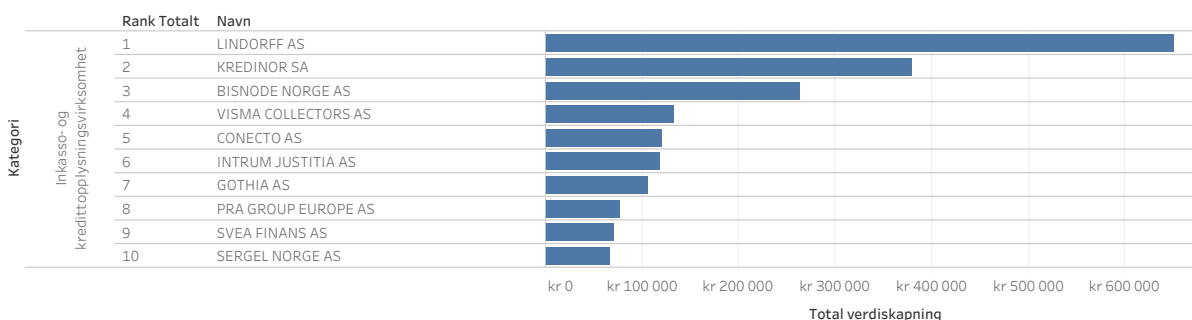
Produktivitetsutvikling per næring

Ser vi nærmere på produktivitetsutviklingen i Inkasso- og Kredittvirksomhetssegmentet observerer vi en svakt positiv utvikling over tidsperioden. Utviklingen vi observerer er fra 726 tusen NOK per ansatt i 2002 til 906 tusen NOK i 2015. CAGR over hele perioden er på 1,87%. R^2 er på 0,66, som viser en markant volatilitet i veksten. Tallene viser oss at Inkasso- og Kredittvirksomhet er blant de mindre produktive kategoriene i den norske finansnæringen, det er naturlig knyttet opp mot det underliggende markedet som er relativt "lavmargin". Vi observerer at produktivitetsutviklingen over perioden er lavere enn den til befolkningen som helhet fra 2002-2014, der BNP per innbygger hadde en CAGR på 4,91%.

Tabell 11

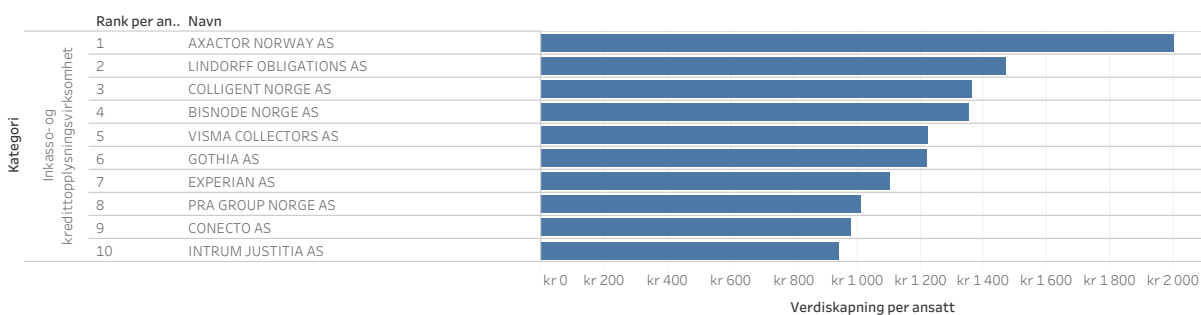
Topp 10 mest verdiskapende selskap

Oversikten over de 10 mest verdiskapende selskapene i det norske Inkasso- og Kredittvirksomhetssegmentet, viser at dette, som i andre kategorier er preget av noen relativt store aktører som skiller seg ut i forhold til størrelse. I dette tilfellet er det Lindorff AS, Kredinor SA og Bisnode Norge AS. De hadde en verdiskaping i 2015 på henholdsvis 651,3 MNOK, 379,3 MNOK og 262,5 MNOK.

Tabell 12

Topp 10 mest verdiskapende selskap per ansatt

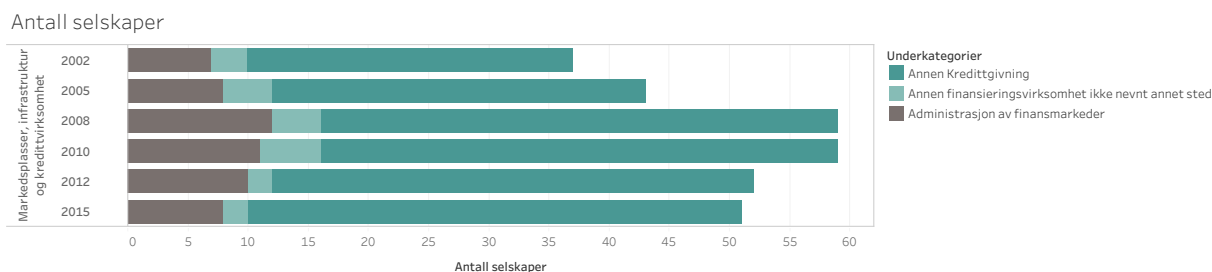

Ser vi på de 10 mest produktive selskapene i det norske Inkasso- og Kredittvirksomhetssegmentet, kan vi observere er relativt lav variasjon mellom selskapene. Axactor Norway AS er selskapet med de mest produktive ansatte i den norske næringen, med 2 MNOK per ansatt. Det er verdt å merke seg at Lindorff AS og Kredinor SA, som er de to eneste selskapene som kan vise til høyest aggregert verdiskaping i kategorien i Norge, ikke er på Topp 10 listen over de mest produktive selskapene per ansatt.

Markedsplasser, infrastruktur & kredittgivning

I 2015 bestod kategorien Markedsplasser, infrastruktur og kredittgivning av 51 selskaper totalt. Som Tabell 13 viser, observerer vi en nedgang fra 2010, etter en nokså kraftig vekst fra 2002 til 2008.

Tabell 13

Vi har benyttet oss av de internasjonale kodene for næringsgrupperinger (NACE), og gjennom denne har vi klassifisert følgende bransjer under paraplyen Markedsplasser, infrastruktur og kredittgivning:

- Annen Kredittgivning (64920)
- Annen finansieringsvirksomhet ikke nevnt annet sted (64990)
- Administrasjon av finansmarkeder (66110)

Annen kredittgivning skiller seg fra de andre i denne rapporten da den inkluderer selskaper som fungerer som kredittinstitusjoner til sine tilhørende morselskaper. Et eksempel er DNB Boligkreditt AS, som kan anses som et «Single purpose vehicle (SPV)», noe som vil si et datterselskap som er opprettet for en spesifikk funksjon. I dette tilfellet er det å fungere som en finansieringsenhet til DNB-konsernet. Selskapet er i prinsippet garantist for det statlige kapitalkravet som behøves for at DNB kan tilby boliglån i det norske markedet. Selskapet innhenter kapital gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (DNB.no). Slike SPVer har ofte registrert få ansatte, men har svært store kapitalmengder i omløp, da de opererer som kapitalgarantist til store konsern. Dette er grunnen til at produktivitetstallene er så høye.

Administrasjon av finansmarkeder innebefatter selskaper som drifter verdipapirmarkedene i Norge. Disse er blant annet Oslo Børs ASA, Fish Pool ASA og Nasdaq OMX. Selskapene fungerer som markedsplasser og/eller "clearing houses" for finansmarkedene i Norge, det vil si at all handelen av verdipapirer som handles i Norge blir gjennomført og klarert gjennom disse selskapene. SSB omtaler selskapene i kategorien følgende: "Omfatter forvaltning av og tilsyn med kapitalmarkeder som ikke utøves av offentlige myndigheter, f.eks. varebørser og varebørser for handel med futurekontrakter, verdipapirbørser, fondsbørser og opsjonsbørser for aksjer eller varer." (NACE oversikt)

Figur 26

Antall ansatte totalt breakdown

Totalt jobbet det 2 575 personer i kategorien Markedsplasser, infrastruktur og kredittgivning i 2014, med en CAGR på 4,87% over hele tidsperioden. Markedsplasser, infrastruktur og kredittgivning representerer derfor en liten del av den norske finansnæringen i form av skapte arbeidsplasser, med "Annen Kredittgivning" som den viktigste underkategorien.

Figur 27

Verdiskapningsutvikling per næring

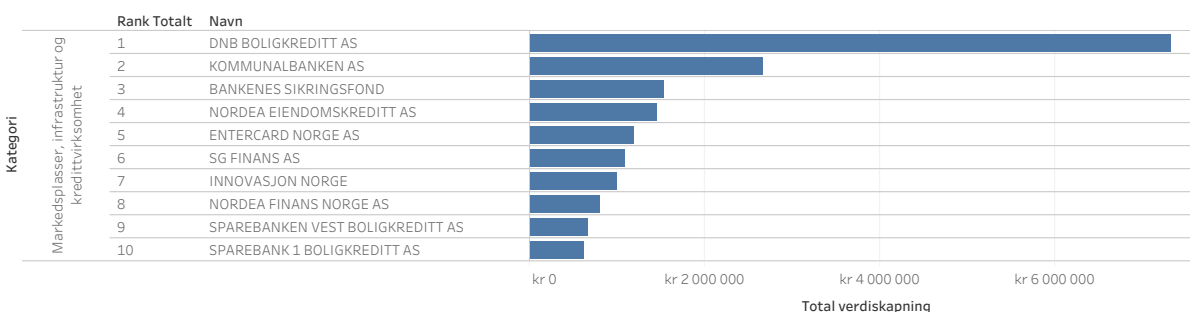

Ser vi nærmere på verdiskapningsutviklingen i kategorien Markedsplasser, infrastruktur og kredittgivning observerer vi en svakt positiv utvikling over tidsperioden, med en utvikling fra om lag 3,6 milliarder NOK i 2002 til i overkant av 22,2 milliarder NOK i 2015, med en CAGR på 16,17%. R^2 er på 0,09, noe som tyder på en ekstremt volatil utvikling i verdiskapningen i

næringen over tidsperioden. Variasjonen i datasettet er derfor så stor at det er vanskelig å trekke noen tydelige konklusjoner basert på dataene vi har tilgjengelig i dag. Graver vi ytterligere i datasettet kan vi observere at Markedsplasser, infrastruktur og kredittgivning representerer 1,46% av den totale verdiskapningen i den norske finansnæringen i 2015 og opplever her en svakt negativ utvikling over tidsperioden, ned fra 2,59% i 2002.

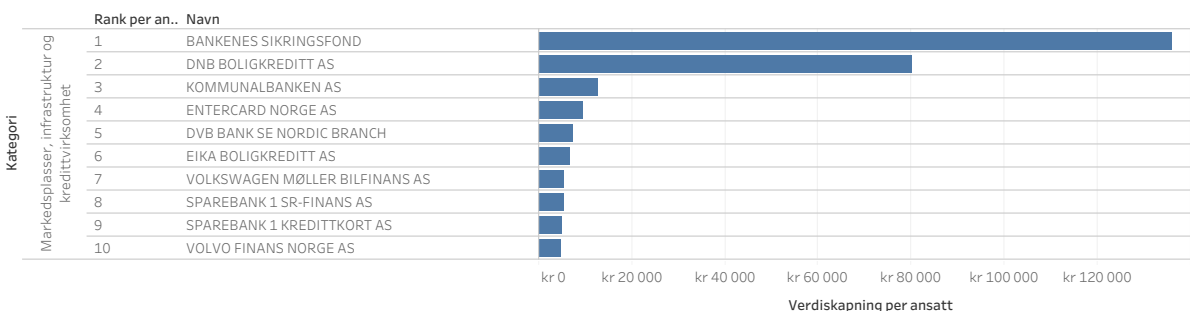
Tabell 14

Topp 10 mest verdiskapende selskap

Tabell 15

Topp 10 mest verdiskapende selskap per ansatt

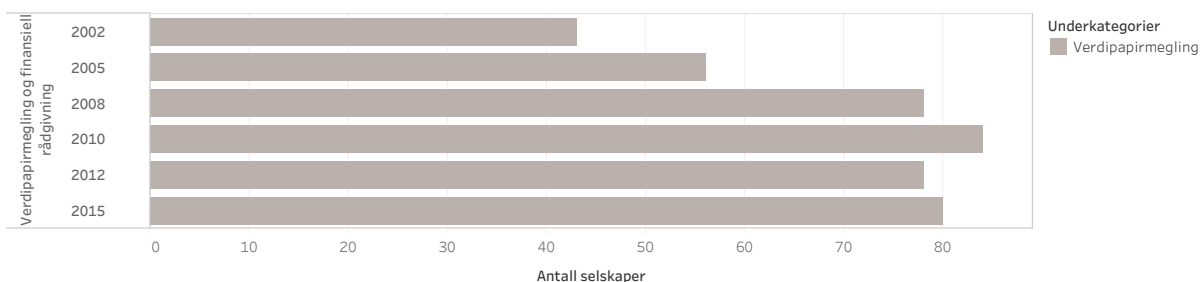

Verdipapirmegling og finansiell rådgivning

I 2015 bestod kategorien Verdipapirmegling og finansiell rådgivning av 80 selskaper totalt. Som Tabell 16 viser, observerer vi tydelig positiv utvikling fram til 2008, med en klar utflating etter dette. Totalsummen tilsier at dette er en relativt liten kategori med få selskaper og lav vekst i antall selskaper.

Tabell 16

Antall selskaper

Vi har benyttet oss av de internasjonale kodene for næringsgrupperinger (NACE), og gjennom denne har vi klassifisert følgende bransjer under paraplyen Verdipapirmegling og finansiell rådgivning:

- Verdipapirmegling (66120)

Figur 28

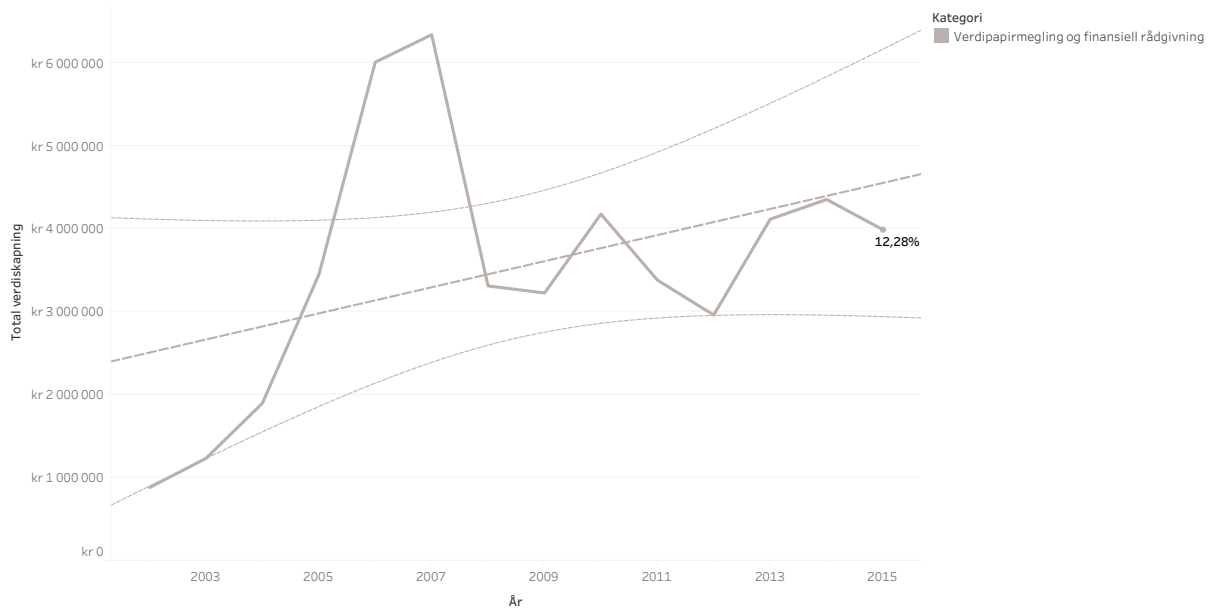
Antall ansatte totalt breakdown

Totalt jobbet det 2 198 personer i kategorien Verdipapirmegling og finansiell rådgivning i 2014, med en CAGR på 7,73% over hele tidsperioden. Verdipapirmegling og finansiell rådgivning representerer derfor en relativt liten del av den norske finansnæringen i form av skapte arbeidsplasser, men, som vi skal ta for oss under, representerer en svært produktiv del av næringen.

Figur 29

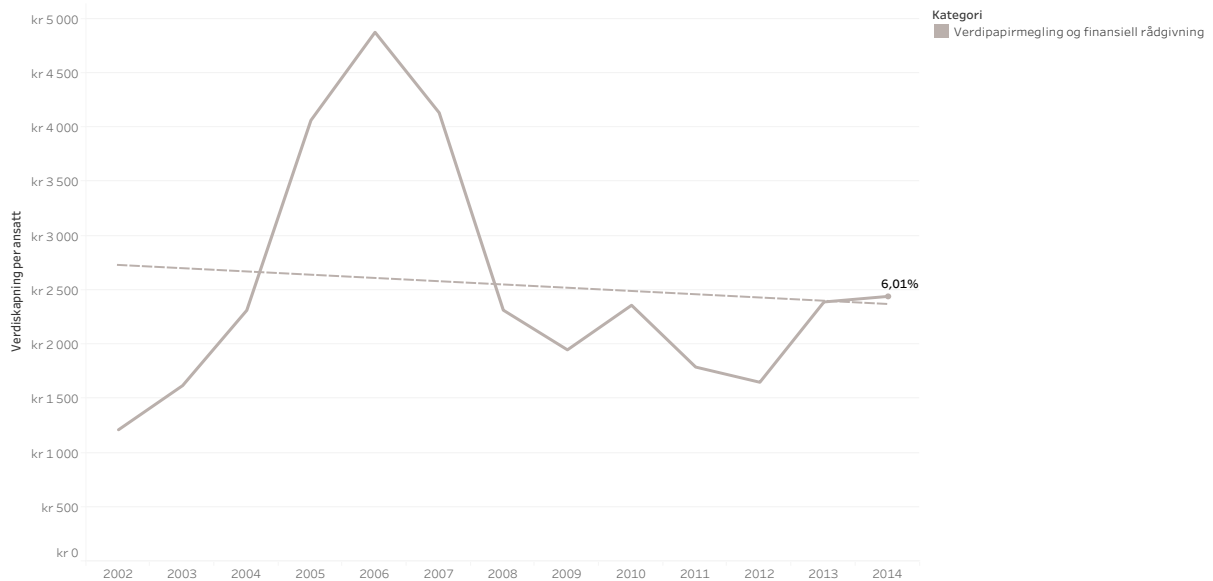
Verdiskapningsutvikling per næring

Ser vi nærmere på verdiskapingsutviklingen i Verdipapirmegling og finansiell rådgivning segmentet finner i en positiv utvikling over tidsperioden, med en utvikling fra om lag 884,7 MNOK i 2002 til 3,99 MRDNOK i 2015. CAGR var på 12,28% over hele perioden, mens R^2 var 0,13. Trendlinjene viser en moderat positiv utvikling, men som vi tydelig kan observere fra grafen og en svært lav R^2 -verdi har verdiskapingsutviklingen vært svært volatil. Basert på de lave R^2 -verdiene er det derfor vanskelig å trekke noen tydelige konklusjoner basert på de underliggende dataene i denne tidsserien. Total verdiskaping har hatt en negativ utvikling på 2,35 milliarder NOK fra toppåret 2007, før den store finanskrisen. Utviklingen i verdiskaping etter 2008 har også vært vesentlig lavere enn tidligere år. Graver vi ytterligere i datasettet kan vi observere at Megling og finansiell rådgivningssegmentet representerer i underkant av 2,26% av den totale verdiskapingen i den norske finansnæringen og opplever her en svakt negativ utvikling over tidsperioden, ned fra 2,37%.

Figur 30

Produktivitetsutvikling per næring

Vår analyse av produktiviteten per ansatt i Verdipapirmegling og finansiell rådgivning viser, som den eneste kategorien i den norske finansnæringen, en negativ trendutvikling i produktiviteten over hele tidsperioden. Produktiviteten i kategorien har gått fra 1,21 MNOK i 2002 til 2,44 MNOK i 2015, med en CAGR på 6,01%. R^2 var på 0,01, som viser at utviklingen i produktiviteten i tidsperioden var så volatil at det er vanskelig å trekke noen form for tydelige konklusjoner basert på de underliggende dataene. Det vi kan observere ut ifra dataene vi har, er at produktiviteten har hatt en svært negativ utvikling fra toppåret 2006, med en nedgang på 2,43 MNOK per ansatt. Men igjen er det viktig å presisere at volatiliteten i datasettet er såpass stor at det er vanskelig å si om det kun skyldes de ekstreme utslagene i perioden 2004-2008 eller om det er andre underliggende faktorer bak dette.

Tabell 17

Topp 10 mest verdiskapende selskap

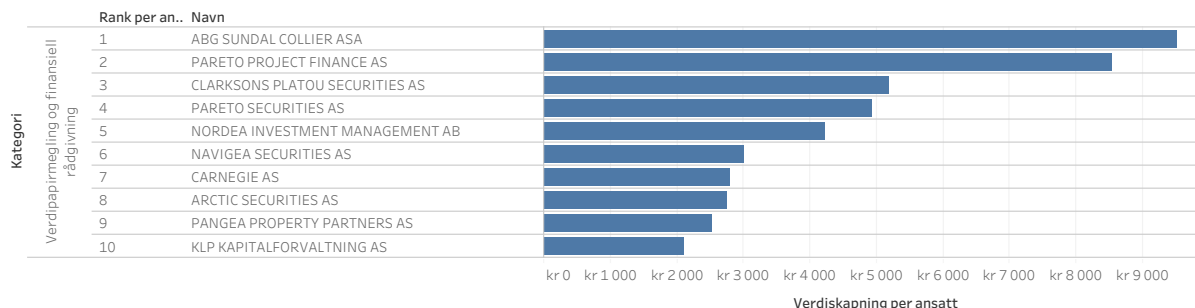
Rank Totalt	Navn	Total verdiskaping (NOK)
1	PARETO SECURITIES AS	~800 000
2	ABG SUNDAL COLLIER ASA	~600 000
3	ARCTIC SECURITIES AS	~450 000
4	FORMUESFORVALTNING AKTIV FORVALTNING AS	~350 000
5	CARNEGIE AS	~250 000
6	NORDEA INVESTMENT MANAGEMENT AB	~200 000
7	CLARKSONS PLATOU SECURITIES AS	~150 000
8	STOREBRAND FINANSIELL RÅDGIVNING AS	~150 000
9	PANGEA PROPERTY PARTNERS AS	~100 000
10	MARKEDSKRAFT ASA	~100 000

Ser vi på de 10 mest verdiskapende selskapene i segmentet observerer vi at den er dominert av de velkjente, store meglerhusene i Norge. Pareto Securities, ABG Sundal Collier og Arctic Securities er de tre selskapene som skiller seg ut som de tre mest verdiskapende i kategorien. De tilbyr en rekke finansielle tjenester for alt fra privatpersoner, til de største selskapene i Norge. Disse tjenestene er blant annet assistanse rundt børsnoteringer,

finansiering, megling og formuesforvaltning. De tre selskapene på topp oppnådde en verdiskaping på henholdsvis 798 MNOK, 604,4 MNOK og 440,4 MNOK i 2015.

Tabell 18

Topp 10 mest verdiskapende selskap per ansatt

Analyserer vi produktiviteten til Verdipapirmegling og finansiell rådgivning finner vi igjen de mest verdiskapende selskapene på toppen av listen. ABG Sundal Collier var på topp i 2014, med en produktivitet per ansatt på 9,5 MNOK. Det er et lite fall ned til Pareto Project Finance på andre plass med 8,5 MNOK per ansatt, med en noe jevnere fordeling etter Pareto. Det vi generelt kan si ut fra denne oversikten er at de 10 mest produktive selskapene i kategorien er svært produktive, spesielt i forhold til BNP per capita i Norge. Videre er det interessant å observere at 10 plassen på listen, KLP Kapitalforvaltning, har en lavere produktivitet en gjennomsnittet i næringen. Dette forteller at det er et lite utvalg (80 selskaper) i datasettet, med noen få svært produktive selskaper som trekker snittet opp, resten av selskapene er nokså likt fordelt rundt gjennomsnittet.

Det vi kan observere fra vår analyse av kategorien Verdipapirmegling og finansiell rådgivning er en flat vekst i antall selskaper, men relativt stor vekst i antall ansatte i disse selskapene. Videre har verdiskapingen opplevd en nokså volatil utvikling over tidsperioden, men hatt en totalt positiv utvikling. Dette er i relativt stor grad drevet av de større selskapene i kategorien, som Pareto Securities, ABG Sundal Collier og Arctic Securities. Videre observerer vi en negativ utvikling i produktiviteten i næringen fra toppåret 2006. Kategorien ble tydelig hardt rammet av finanskrisen i 2007/08 og har ikke klart å oppnå en tilsvarende positiv utvikling i produktivitet siden.

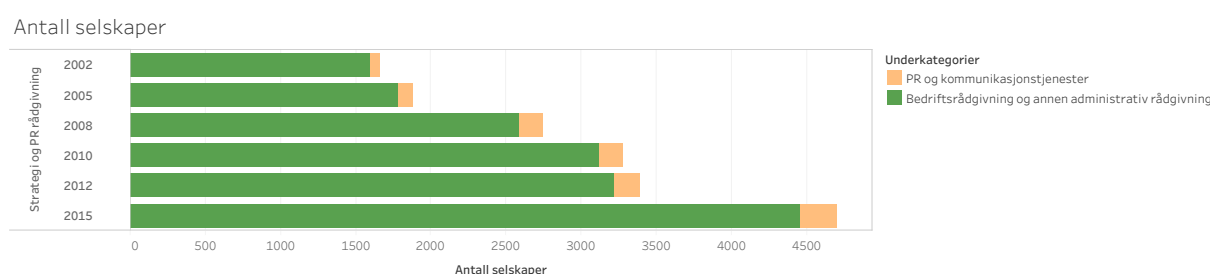
I samme periode har næringen vært gjennom en signifikant disruptjon av deres tradisjonelle høymargin businessmodell. Overgangen fra at verdipapirhandel ble gjort gjennom en megler til at majoriteten av all handel som blir gjort i verdipapirmarkedene nå blir gjort gjennom digitale plattformer har gjort at verdipapirmeglere nesten har forsvunnet fra markedet. Dette gjorde at næringen måtte endre fokuset over til andre tjenester, som finansierings- og rådgivningstjenester. Meglingstjenestene eksisterer fortsatt innen svært kapitalintensive deler av markedet, slik for eksempel som kjøp av salg av skip og offshoreenheter. I teorien kan disse gjenværende områdene for megling også blir disruptert av digitale plattformer, men jo mindre standardisert og mer kapitalintensive enhetene som selges og kjøpes er, jo større risiko er tilknyttet produktet. Dette er blant annet grunnet den underliggende verdien på aktiva involvert i handelen. Det vil alltid være forskjell på kjøp og salg av eiendom gjennom digitale plattformer som propr.no, der verdien sjelden overstiger 20 millioner NOK

og kjøp og salg av et skip der verdiene ofte er i området på flere hundre millioner kroner. Men dette betyr ikke at det er umulig at det kan skje. Nøkkelen er friksjonsfrie tjenester for kjøper og selger, og klarer en ny aktør på markedet å lage en modell som tilbyr dette vil det ha potensiale til å kunne utkonkurrere høymarginstjenestene som tilbys på markedet i dag.

Strategi og PR rådgivning

I 2015 bestod kategorien Strategi og PR rådgivning av 4700 selskaper totalt. Som Tabell 19 viser, observerer vi tydelig positiv utvikling over hele tidsperioden og totalsummen er blant kategoriene med soleklart flest selskaper og størst vekst i antall selskaper.

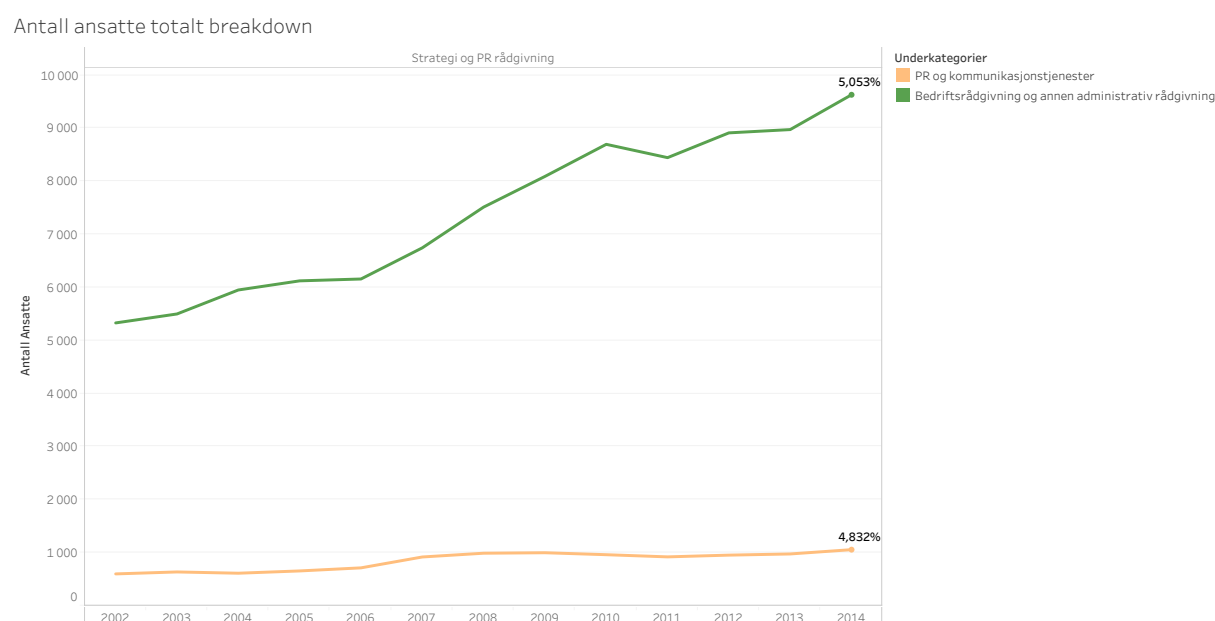
Tabell 19

Vi har benyttet oss av de internasjonale kodene for næringsgrupperinger (NACE), og gjennom denne har vi klassifisert følgende bransjer under paraplyen Strategi og PR rådgivning:

- PR og kommunikasjonstjenester (70210)
- Bedriftsrådgivning og annen administrativ rådgivning (70220)

Figur 31

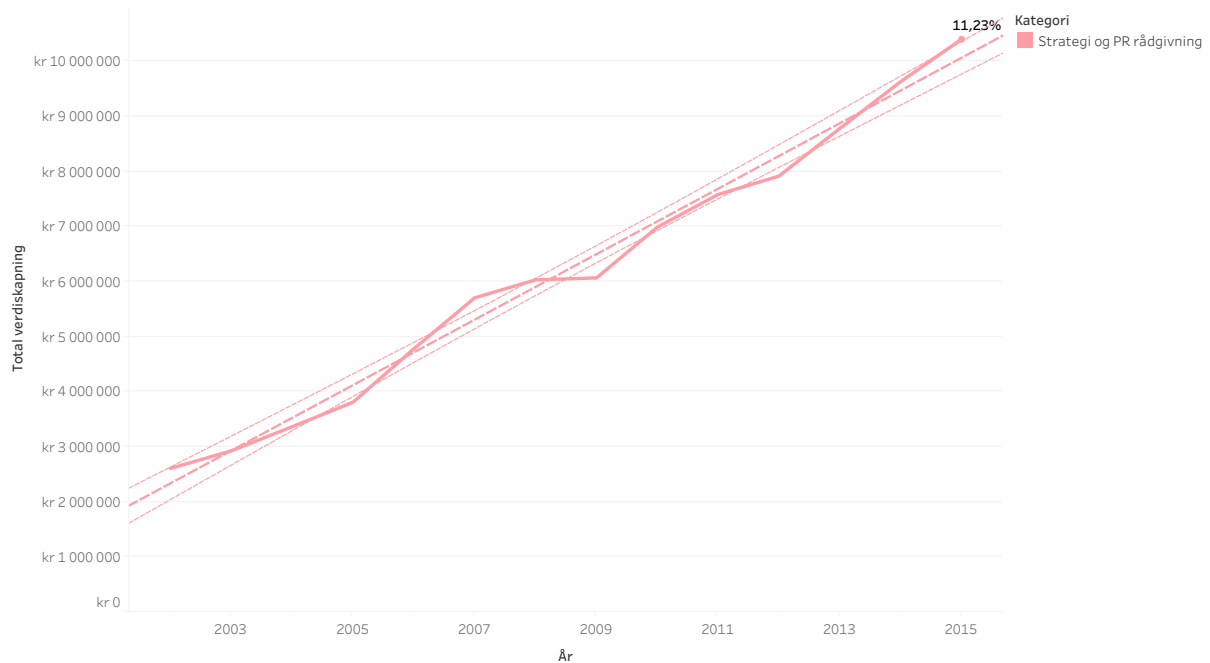

Totalt jobbet det 10 687 personer i kategorien Strategi og PR rådgivning i 2014, med en CAGR på 5% over hele tidsperioden. Strategi og PR rådgivning representerer derfor en stor

del av hva som kan sees på som en svært viktig tjenesteleverandør til den norske finansnæringen. Ser vi på underkategorier står ”Bedriftsrådgivning og annen administrativ rådgivning” som den største skaperen av arbeidsplasser og har opplevd svært stor vekst de siste årene, både i form av selskaper og antall ansatte.

Figur 32

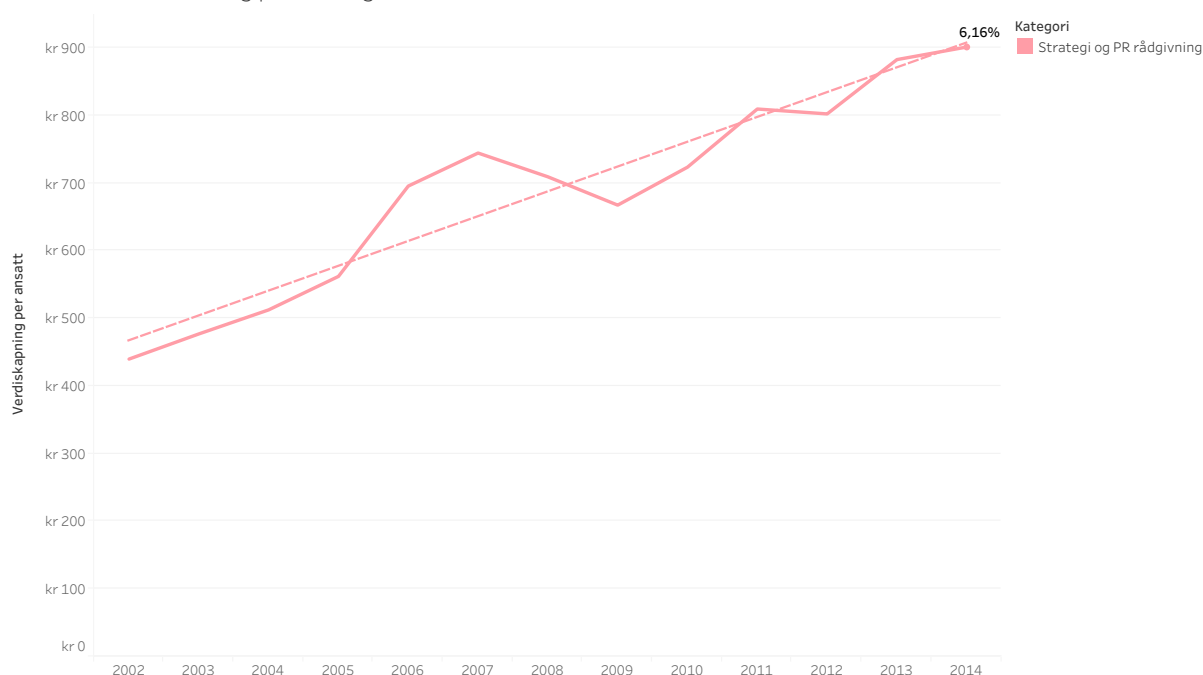
Verdiskapningsutvikling per næring

Ser vi på verdiskapningsutviklingen i Strategi og PR-rådgivningssegmentet finner i en svært positiv utvikling over tidsperioden, med en utvikling fra i overkant av 2,6 milliarder NOK i 2002 til i overkant av 10,4 milliarder NOK i 2015. CAGR over hele perioden er på 11,23% og R^2 er på 0,99, som viser en svært lav underliggende volatilitet i utviklingen i tidsperioden. Graver vi ytterligere i datasettet kan vi observere at Strategi og PR-rådgivningssegmentet representerer 5,89% av den totale verdiskapningen i den norske finansnæringen og opplever her en svakt negativ utvikling over tidsperioden, ned fra 6,97%.

Figur 33

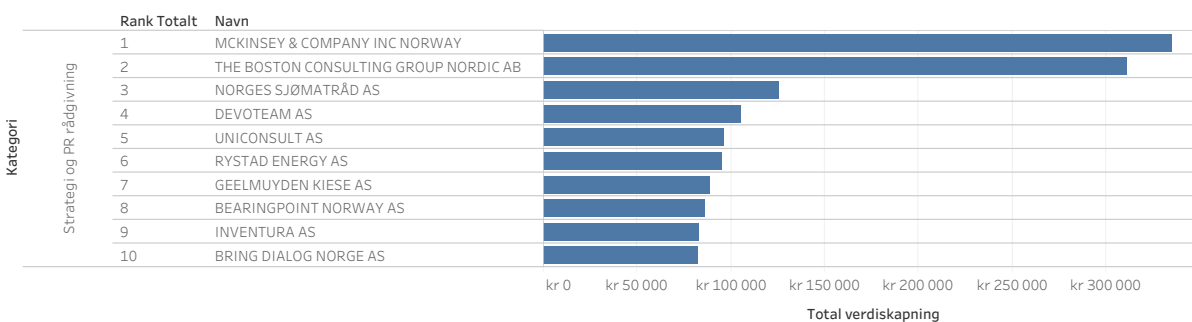
Produktivitetsutvikling per næring

Når det kommer til produktivitetssutviklingen til Strategi og PR rådgivning observerer vi en positiv utvikling over tidsperioden, med en utvikling fra 440 tusen NOK i 2002 til 901 tusen NOK per ansatt i 2015, med en CAGR på 6,16%. R^2 er på 0,72, noe som tyder på en moderat volatil utvikling i verdiskapingen i næringen over tidsperioden.

Tabell 20

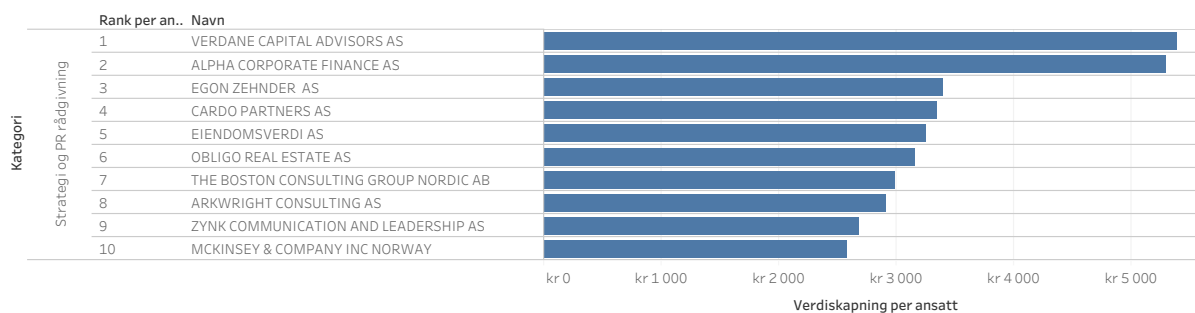
Topp 10 mest verdiskapende selskap

Ser vi på de 10 mest verdiskapende selskapene i segmentet observerer vi at den er dominert av de to store amerikanske strategikonsulenthusene McKinsey & Company og The Boston Consulting Group (BCG). Dette er globale aktører som tilbyr strategi og ledelsesrådgivning til mange av de største selskapene i Norge (og verden) og har opparbeidet seg en svært sterk posisjon i markedet, som gjør at de kan ta svært godt betalt for sine produkter og tjenester. De hadde en verdiskaping i 2015 på henholdsvis 335,6 MNOK og 311,7 MNOK.

Tabell 21

Topp 10 mest verdiskapende selskap per ansatt

Ser vi på de 10 mest produktive selskapene i Strategi og PR rådgivning i Norge, observerer vi at det er selskapene innenfor strategi og administrativ rådgivning som dominerer toppen av listen. Topp 3 er Verdane Capital Advisors, Alpha Corporate Finance og Egon Zehnder, med henholdsvis 5,4, 5,3 og 3,4 MNOK i produktivitet per ansatt i 2014. De to mest verdiskapende selskapene i kategorien, BCG og McKinsey, havner på henholdsvis 7 og 10 plass i denne oversikten over produktiviteten i kategorien.

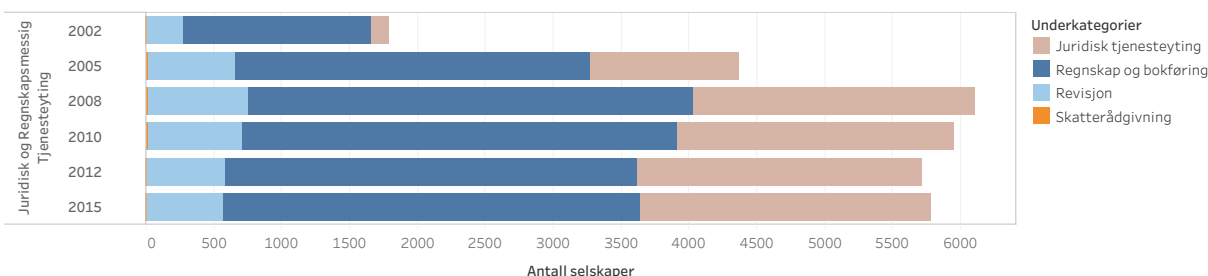
Så, for å konkludere har vi sett at Strategi og PR rådgivning er en kategori i sterk vekst, både i form av antall selskaper, antall ansatte og overordnet verdiskaping. Det kan tyde på at det er svært stor etterspørsel etter rådgivningstjenester av forskjellig sort i dagens marked, noe som har slått tydelig ut i kategoriens vekst de siste årene. Videre kan vi observere de to ledestjernene innen denne kategorien i Norge er de store amerikanske management konsulenthusene, McKinsey & Co og Boston Consulting Group. Den overordnede produktivitetsutviklingen til kategorien har også vært positiv over hele tidsperioden.

Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting

I 2015 bestod kategorien Strategi og PR rådgivning av 5785 selskaper totalt. Som Tabell 22 viser, observerer vi en svært stor vekst fra 2002 til 2008, men en nedgang derfra til 2015. Totalsummen av antall selskaper tilsier at dette er den største kategorien i tilknytning den norske finansnæringen, både i form av totalantall og størst vekst over tidsperioden.

Tabell 22

Antall selskaper

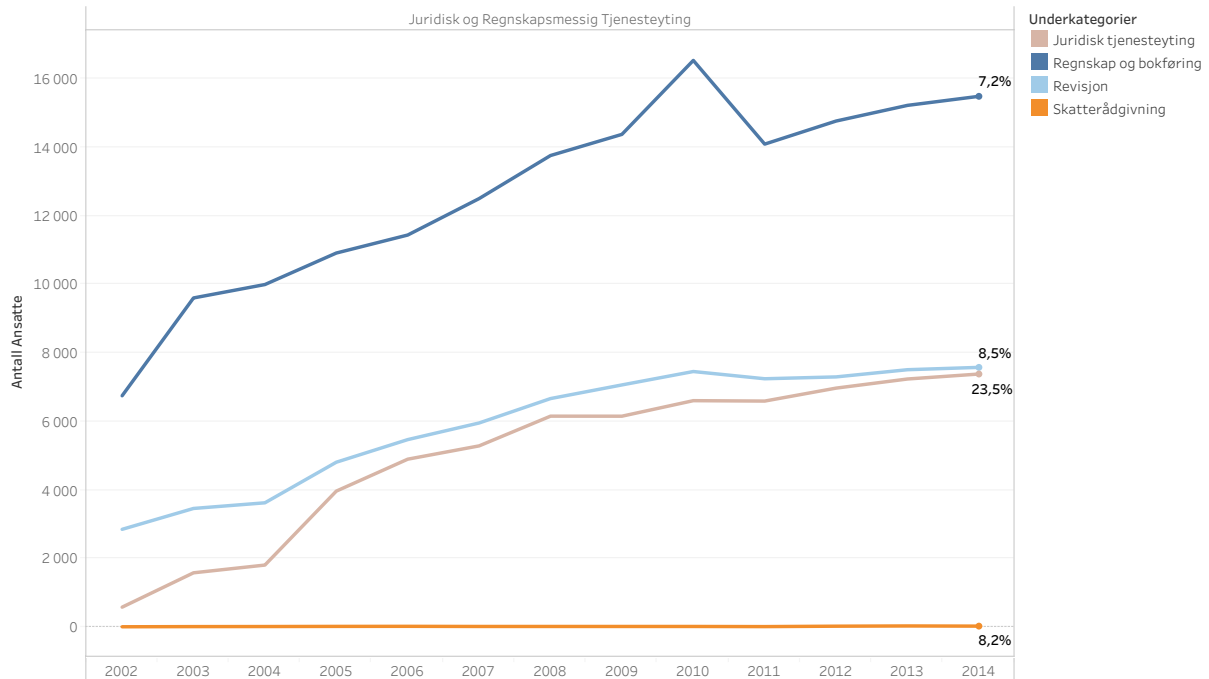

Vi har benyttet oss av de internasjonale kodene for næringsgrupperinger (NACE), og gjennom denne har vi klassifisert følgende bransjer under paraplyen Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting:

- Juridisk tjenesteyting (69100)
- Regnskap og bokføring (69201)
- Revisjon (69202)
- Skatterådgivning (69203)

Figur 34

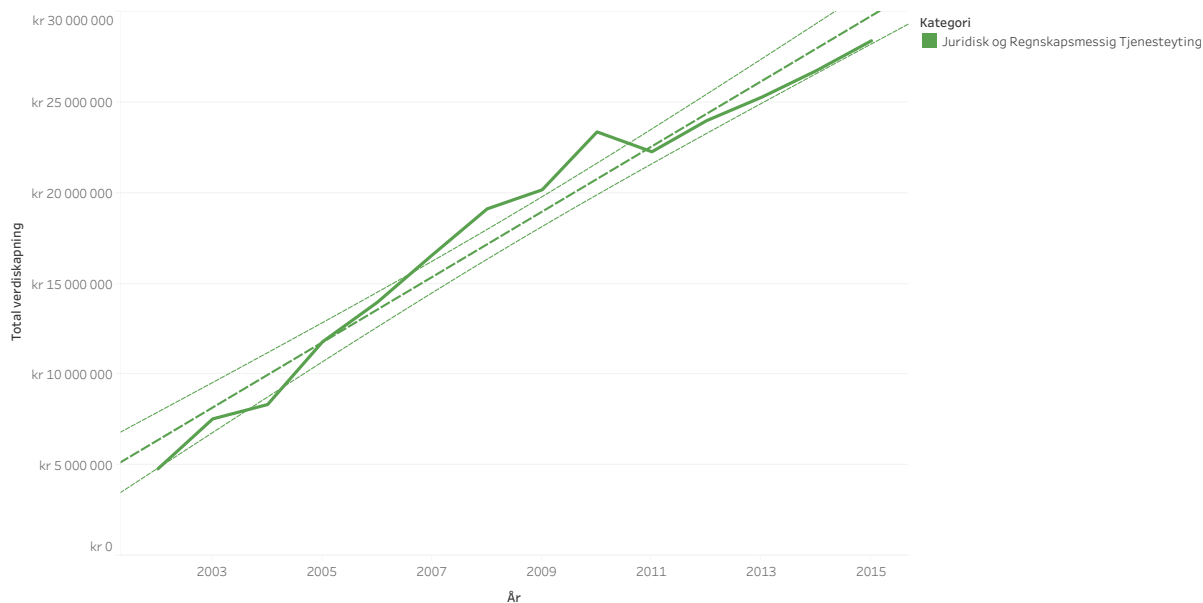
Antall ansatte totalt breakdown

Totalt jobbet det 30 477 personer innen Juridisk og Regnskapsmessig tjenesteyting i 2015, med en CAGR på 9,55% over hele tidsperioden. Regnskap og bokføring er den soleklart største underkategorien, med 15 484 ansatte. Juridisk tjenesteyting og revisjon følger bak med henholdsvis 7 578 og 7 384 ansatte. Juridisk Tjenesteyting er den underkategorien med klart størst gjennomsnittlig årlig vekst, med en CAGR på 23,5%. Skatterådgivning representerer en marginal andel av den totale sysselsettingen innenfor juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting.

Figur 35

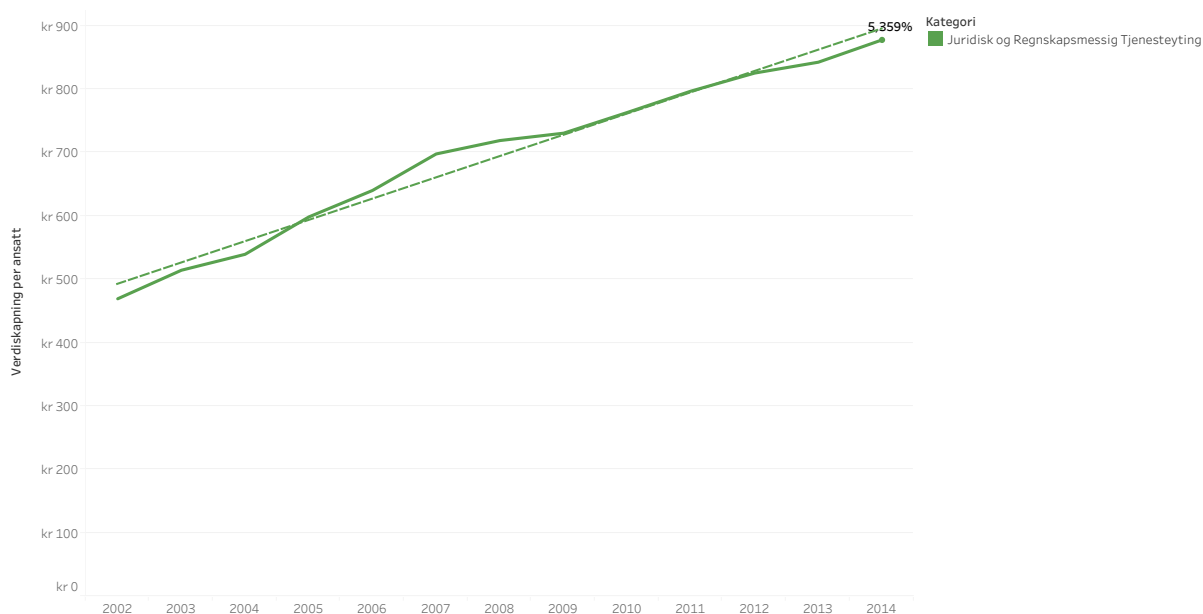
Verdiskapningsutvikling per næring

Ser vi nærmere på verdiskapingsutviklingen i Juridisk og Regnskapsmessig Tjenesteytingssegmentet finner i en svært positiv utvikling over tidsperioden, med en utvikling fra i overkant av 4,78 milliarder NOK i 2002 til om lag av 28,4 milliarder NOK i 2015. CAGR var på 14,68% og R^2 var på 0,97. Gjennomsnittlig vekst og R^2 tegner et tilsvarende bilde som Strategi og PR-rådgivning; en svært positiv trendutvikling, med en nokså lav underliggende volatilitet i utviklingen i tidsperioden. Graver vi ytterligere i datasettet kan vi observere at Juridisk og Regnskapsmessig Tjenesteytingssegmentet representerer 16,07% av den totale verdiskapningen i den norske finansnæringen og opplever her en positiv utvikling over tidsperioden, opp fra 12,79%.

Figur 36

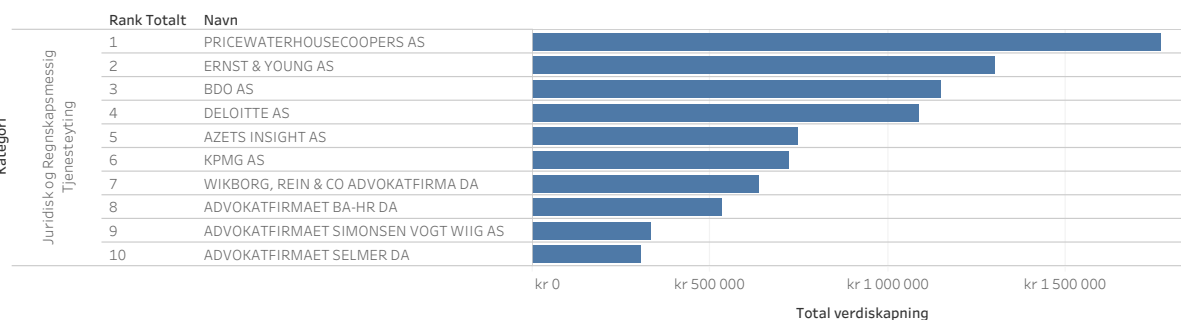
Produktivitetsutvikling per næring

Ser vi på produktiviteten til de ansatte i juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting kan vi observere et nokså likt bilde som det vi har sett i Strategi og PR rådgivning. Produktiviteten har gått fra 469 tusen NOK per ansatt i 2012 til 878 tusen NOK per ansatt i 2014. CAGR var på 5,4% over hele tidsperioden og R^2 var på 0,98, som viser en svært lite volatil vekst over hele tidsserien.

Tabell 23

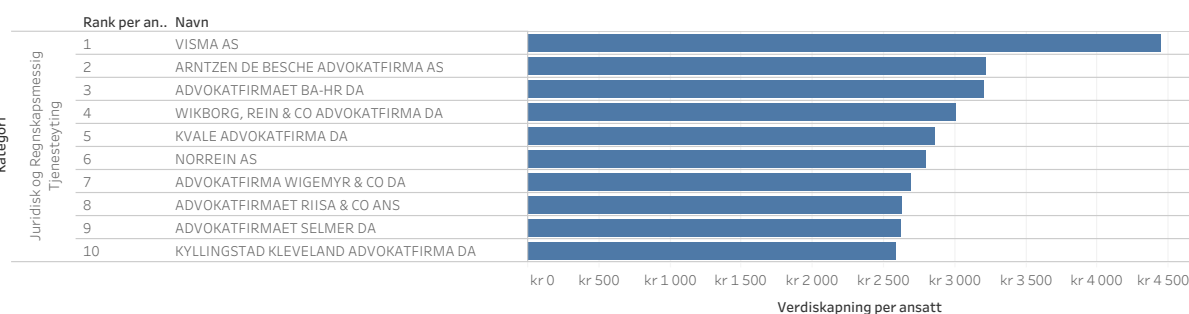
Topp 10 mest verdiskapende selskap

Ser vi på de 10 mest verdiskapende selskapene innenfor Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting ser vi at de såkalte "4 store" revisjonshusene preger topplisten; PWC, EY, Deloitte og KPMG. BDO, som ikke blir omtalt som en av disse "4 store" ser vi at har gjort det bedre enn både Deloitte og KPMG i 2015. Det er et tydelig fall fra 4 plassen til 5 plassen når det kommer til verdiskaping. Deloitte på 4 plass hadde en verdiskaping på 1,08 MRDNOK, mens det rene regnskapshuset Azets Insight nådde 746 MNOK i verdiskaping i 2015; en forskjell på 334 MNOK. Advokathusene figurerer lenger ned på listen, med Wikborg, Rein & Co øverst av disse. Dette er ikke overraskende da revisjonshusene på toppen av listen er vesentlig større organisasjoner enn advokatselskapene.

Tabell 24

Topp 10 mest verdiskapende selskap per ansatt

Analyserer vi produktiviteten til de ansatte i Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting ser vi fort at historien er en ganske annen enn den overordnede verdiskapingen til kategorien. Bortsett fra regnskapshuset Visma AS, er det advokatselskapene som helt tydelig har de mest produktive ansatte. Visma AS oppnådde en produktivitet per ansatt på 4,4 MNOK i 2014 og det er et observerbart fall fra Visma ned til andre plassen på listen. Arntzen de Besche er på andre plass med 3,2 MNOK per ansatt. BA-HR følger på tredje plass, med en produktivitet per ansatt på 2,836 MNOK. Forskjellen i produktivitet mellom de ansatte i

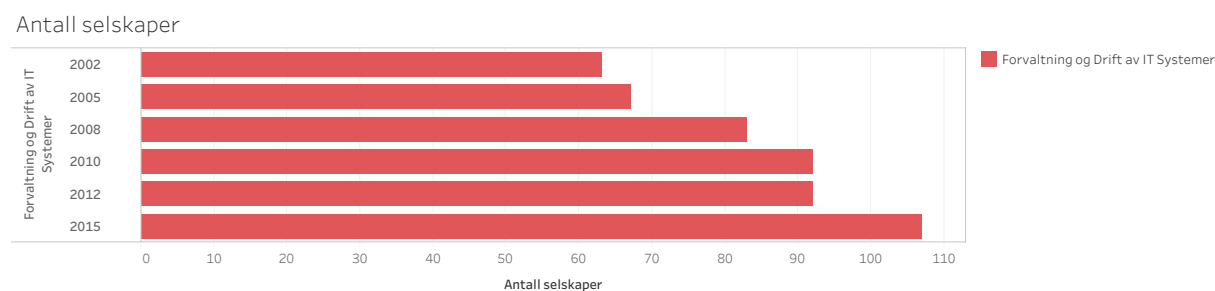
selskapene på Topp 10 listen er relativt liten, med en forskjell på 626 tusen NOK per ansatt fra Arntzen de Besche på andre plass til Kyllingstad Kleveland på tiende plassen. Fra andre til førsteplassen er det et hopp på 1,2 MNOK. Ingen av de store revisjonshusene figurerer på Topp 10 listen over de mest produktive ansatte innenfor Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting.

Så, for å konkludere kan vi trekke en relativt like slutninger for Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting som vi gjorde for Strategi og PR rådgivning. Det har vært en kraftig vekst i antall selskaper, antall ansatte og verdiskaping over hele tidsperioden. Produktiviteten har også vært stigende totalt sett, men opplevde et relativt kraftig fall det siste året. Som diskutert over, kan dette i stor grad tilskrives den store økningen i antall ansatte innen underkategorien Regnskap og bokføring, samtidig som verdiskapingen ikke økte i tilstrekkelig grad til å "dekke over" den store tilstrømmingen av nye ansatte. Videre så vi at det er de store revisjonshusene som står for den største delen av verdiskapingen i kategorien, mens er advokatselskapene som har de mest produktive ansatte.

Forvaltning og drift av IT-systemer

I 2015 bestod kategorien Forvaltning og drift av IT-systemer av 109 selskaper totalt. Som Tabell 25 viser, observerer vi en nokså jevn vekst over hele tidsperioden. Totalsummen av antall selskaper tilsier at dette er en kategori av moderat størrelse i tilknytning den norske finansnæringen, både i form av totalantall og størst vekst over tidsperioden.

Tabell 25

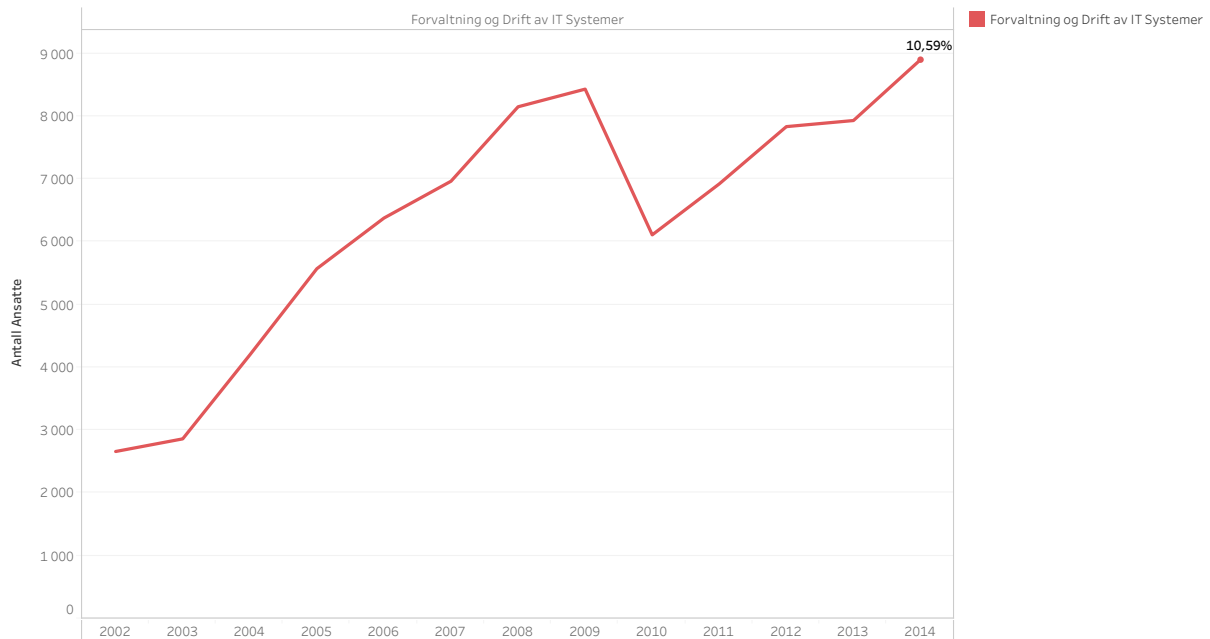

Vi har benyttet oss av de internasjonale kodene for næringsgrupperinger (NACE), og gjennom denne har vi klassifisert følgende bransjer under paraplyen Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting:

- Forvaltning og drift av IT-systemer (62030)

Figur 37

Antall ansatte totalt breakdown

Ser vi på utviklingen av skapte arbeidsplasser innen Forvaltning og drift av IT-systemer, jobber det 8 898 personer i kategorien i 2014, med en CAGR på 10,6%. Vi kan observere en relativt kraftig vekst fra 2002 til 2009, men en tydelig utflating i utviklingen etter et relativt stort fall mellom 2009 og 2010. Dette kan i stor grad tilskrives sammenslåingen av ErgoGroup AS og EDB Business Partner i 2010, med påfølgende endringer i antallet ansatte.

Figur 38

Verdiskapningsutvikling per næring

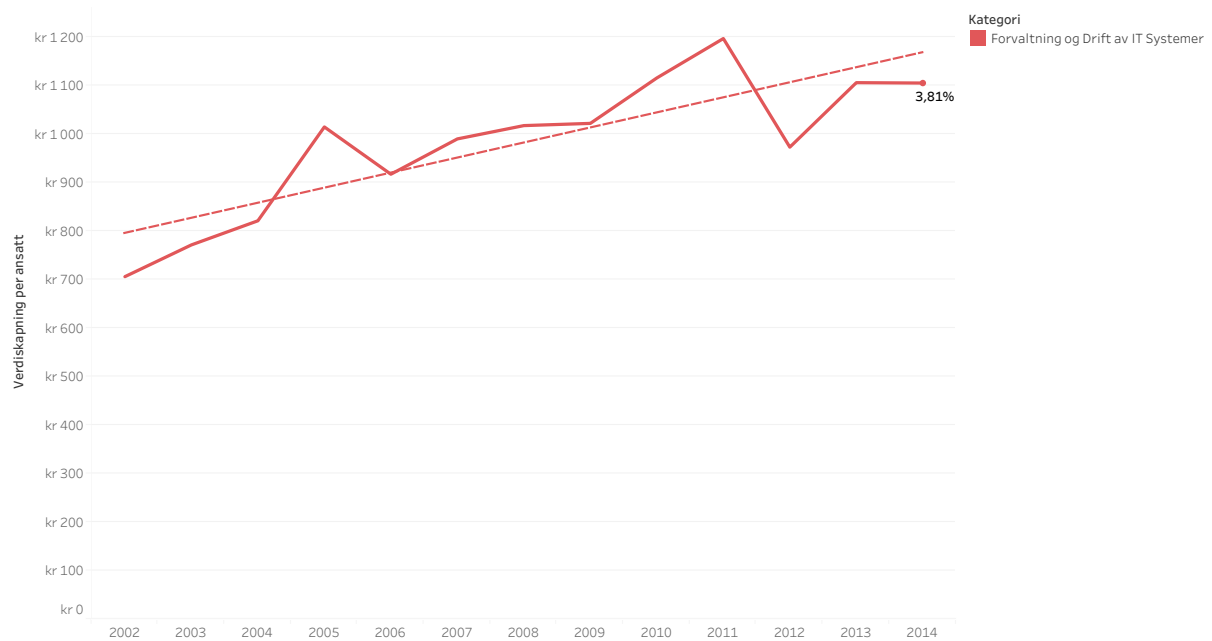

Ser vi nærmere på verdiskapningsutviklingen i Forvaltning og drift av IT systemer finner i en positiv utvikling over tidsperioden, med en utvikling fra 1,877 MRDNOK i 2002 til om lag av

8,649 MRDNOK i 2015. CAGR var på 12,47% og R^2 var på 0,79. Gjennomsnittlig vekst og R^2 tegner et bilde av en næring med en positiv trendutvikling, men en merkbar underliggende volatilitet i utviklingen over tidsperioden. Graver vi ytterligere i datasettet kan vi observere at Juridisk og Regnskapsmessig Tjenesteytingssegmentet representerer 4,89% av den totale verdiskapingen i den norske finansnæringen og opplever her en svakt negativ utvikling over tidsperioden, ned fra 5,02%.

Figur 39

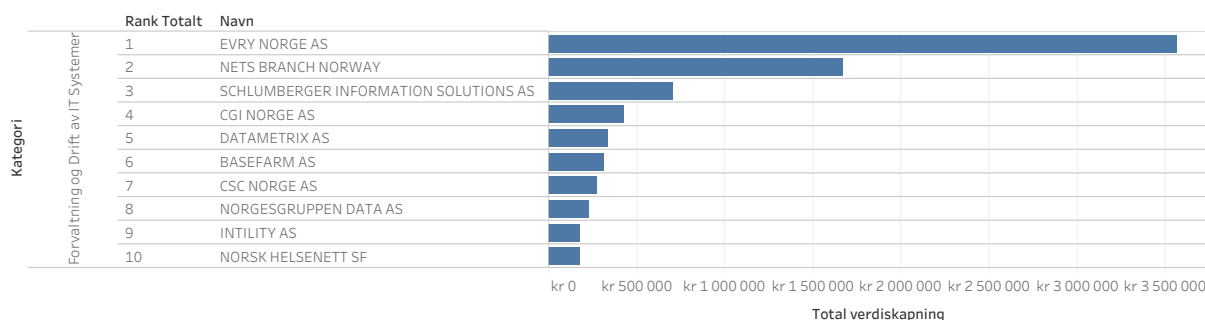
Produktivitetsutvikling per næring

Analyserer vi produktivitetsutviklingen per ansatt for Forvaltning og drift av IT systemer kan vi observere en relativt svak vekst sammenliknet med de andre kategoriene presentert i denne rapporten. Produktiviteten per ansatt har utviklet seg fra 706 tusen NOK per ansatt i 2002 til 1,1 MNOK per ansatt i 2014, med en CAGR på 3,81%. Dette er lavere enn den overordnede produktivitsveksten per ansatt i Norge, som i samme periode hadde en CAGR på 4,91%. Videre var R^2 på 0,54 over hele tidsperioden, noe som tilsier at det var en merkbart volatil utvikling i veksten. Videre ser vi også at det har vært en nedgang i gjennomsnittlig produktivitet per ansatt for kategorien fra toppåret 2011. Nedgangen i produktiviteten per ansatt har vært på 234 tusen NOK i denne perioden.

Tabell 26

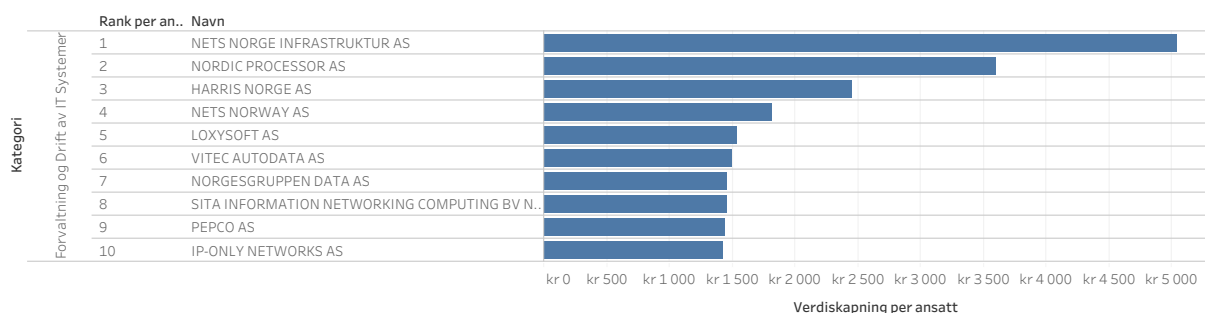
Topp 10 mest verdiskapende selskap

Som vi kan lese ut av oversikten over de 10 mest verdiskapende selskapene innen Forvaltning og drift av IT systemer, er det Evry Norge og Nets Norge som er det de som står for den største delen av verdiskapingen innen denne kategorien. Disse oppnådde en verdiskaping på henholdsvis 3,567 MRDNOK og 1,671 MRDNOK. Dette er selskaper som er viktige tjeneste- og produktleverandører til den norske finansnæringen. Evry leverer blant annet leverandør til DNBs stormaskiner og drift av deres betalingsløsninger og Nets leverer betalingsløsninger som for eksempel eFaktura og AvtaleGiro brukt av svært mange selskaper innen den norske finansnæringen.

Tabell 27

Topp 10 mest verdiskapende selskap per ansatt

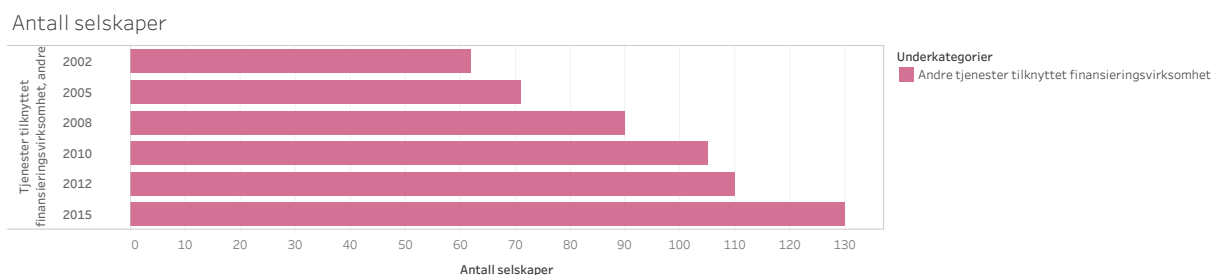

Ser vi på de 10 mest produktive selskapene i Forvaltning og drift av IT systemer i Norge, observerer vi at det er særlig tre selskaper som skiller seg ut i toppen. Topp 3 er Nets Norge Infrastruktur, Nordic Processor og Harris Norge, med henholdsvis 5, 3,6 og 2,5 MNOK i produktivitet per ansatt i 2014. Videre observerer vi en svært liten observasjon mellom de andre selskapene i topp 10 listen, med en forskjell på 383 tusen fra 4 til 10 plass.

Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet, andre

I 2015 bestod kategorien Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet, andre av 130 selskaper totalt. Som Tabell 28 viser, observerer vi en nokså jevn vekst over hele tidsperioden. Totalsummen av antall selskaper tilsier at dette er en kategori av moderat størrelse i tilknytning den norske finansnæringen, både i form av totalantall og størst vekst over tidsperioden.

Tabell 28

Vi har benyttet oss av de internasjonale kodene for næringsgrupperinger (NACE), og gjennom denne har vi klassifisert følgende bransjer under paraplyen Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet, andre:

- Andre tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet (66190)

Figur 40

Ser vi på utviklingen av skapte arbeidsplasser innen Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet, andre, jobber det 802 personer i kategorien i 2014, med en CAGR på -7,48%. Vi kan observere en kraftig fall fra 2005 til 2014, men en tydelig nedgang over hele perioden. Med bare 802 ansatte er dette svært liten del av den norske finansnæringen, og den er kraftig synkende over hele tidsperioden.

Figur 41

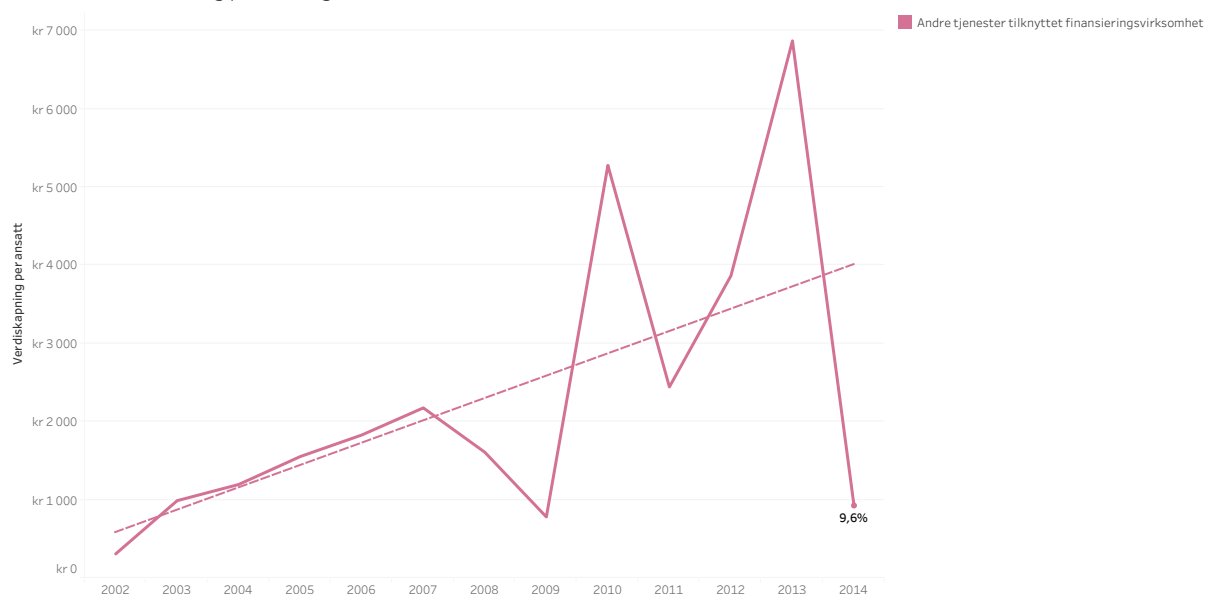
Verdiskapningsutvikling per næring

Ser vi nærmere på verdiskapningsutviklingen i Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet, andre finner i en flat, men svært volatil utvikling over tidsperioden. Kategorien hadde en utvikling fra 626 MNOK i 2002 til om lag av 365 MNOK i 2015. CAGR var på -4,1% og R^2 var på 0,009. Volatiliteten i er så stor i datasettet at vi ikke kan si noe om trenden til næringen over tidsperioden med sikkerhet. Graver vi ytterligere i datasettet kan vi observere at Juridisk og Regnskapsmessig Tjenesteytingssegmentet representerer 0,21% av den totale verdiskapningen i den norske finansnæringen og opplever her en svakt negativ utvikling over tidsperioden, ned fra 1,68%.

Figur 42

Produktivitetsutvikling per næring

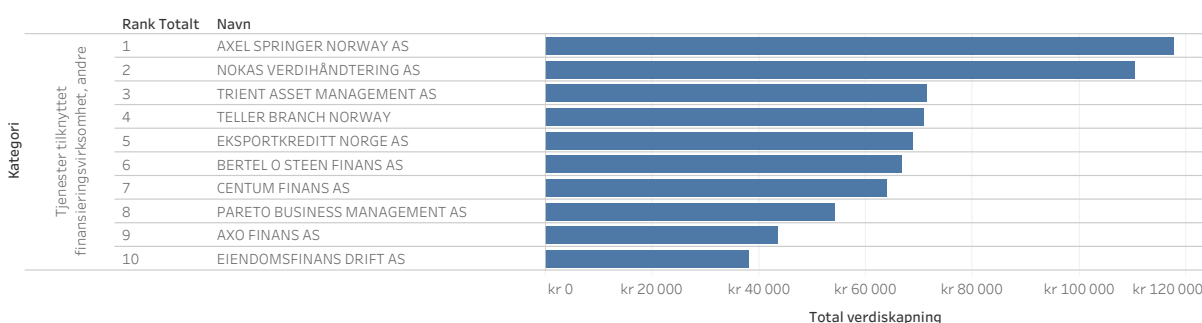

Ser vi på produktivitetsutviklingen per ansatt for Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet, andre observerer vi et nokså likt bilde som vi så på

verdiskapingsutviklingen. Produktiviteten per ansatt har utviklet seg fra 308 tusen NOK per ansatt i 2002 til 907 tusen NOK per ansatt i 2014, med en CAGR på 9,6%. Videre var R^2 på 0,3 over hele tidsperioden, noe som tilsier at det var en merkbart volatil utvikling i veksten og vi kan ikke si noe definitivt om trenden til denne kategorien. Videre ser vi også at det har vært en svært stor nedgang i gjennomsnittlig produktivitet per ansatt for kategorien fra toppåret 2013. Nedgangen i gjennomsnittlig produktivitet per ansatt har vært på hele 5 943 tusen NOK det siste året.

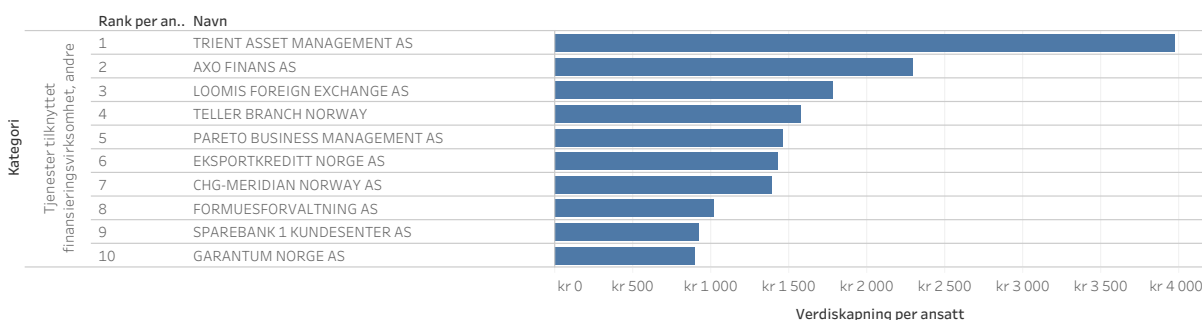
Tabell 29

Topp 10 mest verdiskapende selskap

Tabell 30

Topp 10 mest verdiskapende selskap per ansatt

Oppsummering

Det har observert av datasettet gjennom våre analyser kan oppsummeres i noen hovedpunkter, som vi vil dele opp i hovedtema. Av skapte arbeidsplasser i den norske finansnæringen observerer vi en tydelig utflating etter 2009; både for næringskategori K og for hva vi har definert som hele den norske finansnæringen, med muligjørende støttenæringer". Mer nøyaktig observerer vi en svakt negativ utvikling etter 2009 for selskaper i næringskategori K og en svakt positiv utvikling for selskaper i hele finansnæringen. Videre finner vi at total verdiskapning for den norske finansnæringen nådde 173,5 MRD NOK i 2015, som tilsvarer om lag 5,6% av Norges BNP. Gjennomsnittlig årlig vekst (CAGR) i verdiskapning over hele tidsperioden fra 2002 til 2015 var på 12,53%, Norges BNP vekst i samme periode var på 5,47%. Vi observerer at veksten avtok tydelig etter 2010, der CAGR fra 2010 til '15 var på 4,26%. Bankvirksomhet er den største kategorien i Norges finansnæring med en verdiskapning på 74,8 MRD NOK i 2015. Kapitalforvaltning og Forsikring var kategoriene med størst vekst med en CAGR på henholdsvis 23,4% og 21,5%.

Ser vi på utviklingen i andel av total verdiskapning i den norske finansnæringen finner vi at banknæringens andel er synkende over perioden, fra 56% til 43%, men representerer fortsatt en stor del av den norske finansnæringen. Videre har vi sett på næringens produktivitet, både som helhet og per kategori. Det vi har observert, i korte trekk, er en betydelig stigning fra 2002 til 2010. Men fra 2010-'14 ser vi at CAGR for produktiviteten til norsk finansnæring er lavere enn BNP vekst per capita (2,02% vs. 3,64%), i tillegg til at trenden viser en svakt negativ utvikling.

Overordnet kan vi oppsummere med å si at den norske finansnæringen spiller en viktigere rolle for Norges økonomi og konkurransekraft. Næringen har opplevd sterkere vekst enn den overordnede norske økonomien og tilsvarer i dag omlag 5,6% av Norges BNP. Banknæringen er den soleklart viktigste kategorien i den norske finansnæringen, med om lag 43% av den totale verdiskapningen. Banknæringen har i de siste årene til dels vært drevet av en kombinasjon av en substansiell økning i boligprisene i Norge (særlig hovedstadsområdet), samt svært fordelaktige pengemarkedsrenter. Dette gjelder i størst grad de store Universalbankene, som DNB. Også forbrukslånsbankene, som Bank Norwegian, har opplevd svært stor vekst i perioden, med svært god rentemargin på sine utlånsporteføljer. Andre kategorier, som Forsikring og Kapitalforvaltning, har også opplevd svært stor vekst de siste årene, dels grunnet fordelaktig rentebilde og et aksjemarked som har opplevd svært stor vekst de siste årene.

Vi mener at næringen vil fortsette å spille en stadig viktigere rolle i den norske økonomien, da eksisterende og nye næringer vil i økende grad være avhengige av effektive finansielle systemer for å kunne være konkurransedyktige, både nasjonalt og internasjonalt. Utviklingen vi har observert tyder på at næringen sannsynligvis ikke vil kunne stå for en stor økning i sysselsetting i Norge, men vil fortsette å etterspørre stadig mer spesialisert arbeidskraft for å løse nye utfordringer. Samtidig vil næringen fortsette å være blant de mest produktive næringene i den norske økonomien, men utviklingen vil sannsynligvis ikke være vesentlig høyere enn den overordnede produktivitetsveksten i Norge.

Kilder

<https://www.ssb.no/bank-og-finansmarked/statistikker/renter/maaned/2017-01-13>

<https://www.oslobors.no/markedsaktivitet/#/list/nibor/quotelist>

<https://www.dnb.no/om-oss/om-konsernet/dnb-boligkreditt.html>

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/nhd/vedlegg/rapporter_2012/102377_nhd_smb_web.pdf